

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-5197/24**, rješavajući apelacije **Selme Cikotića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Angelika Nußberger, potpredsjednica

Helen Keller, sutkinja

Ledi Bianku, sudija

Marin Vukoja, sudija

Larisa Velić, sutkinja

na sjednici održanoj 2. jula 2026. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbijaju se kao neosnovane apelacije koje je **Selmo Cikotić** podnio protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine br. S1 2 K 030304 24 KŽ od 13. augusta 2024. godine i S1 2 K 030304 22 K od 5. decembra 2022. godine.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Selmo Cikotić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, kojeg zastupa Advokatsko društvo „Ademović, Nožica i partneri“ d.o.o. iz Sarajeva, podnio je 23. decembra 2024. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 2 K 030304 24 KŽ od 13. augusta 2024. godine i S1 2 K 030304 22 K od 5. decembra 2022. godine. Apelacija je u Ustavnom sudu registrirana pod brojem AP-5197/24.
2. Apelant, kojeg zastupa Elmir Jahić, advokat iz Sarajeva, podnio je 27. decembra 2024. godine apelaciju protiv istih presuda Suda BiH. Apelacija je u Ustavnom sudu registrirana pod brojem AP-5293/24.
3. Apelant, kojeg zastupa Fahrudin Ibrišimović, advokat iz Sarajeva, podnio je 27. decembra 2024. godine apelaciju protiv istih presuda Suda BiH. Apelacija je u Ustavnom sudu registrirana pod brojem AP-5307/24.
4. Apelant je 18. juna 2026. godine Ustavnom sudu dostavio zahtjev za održavanje javne rasprave. Apelant je u obrazloženju zahtjeva naveo da je 18. juna 2026. godine dostavio još jednu apelaciju, koja je u Ustavnom sudu evidentirana pod brojem AP-2292/26. Predmet te apelacije je građanskopravni postupak u kojem je Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: BiH), na osnovu krivičnopravne osude apelanta u presudama koje su premet ove apelacije, potraživala iznos od 9.709,478,04 KM na ime naknade štete u građanskom postupku koji se vodio pred Sudom BiH. Apelant je naveo da je jasno da ako Ustavni sud usvoji apelaciju broj AP-5197/24 onda više neće postojati pravni osnov za građanskopravno suđenje protiv njega, niti će se od njega moći potraživati navedeni novčani iznos. Istakao je da je stoga značaj apelacije broj AP-5197/24 za njega enorman,

prvenstveno zbog toga što je materijalna šteta koja se potražuje izuzetno velika za bosanskohercegovačke prilike. Osim toga, apelant je ukazao da je u apelacijama iznio optužbe protiv sudova u BiH koje se ogledaju u teškoj povredi odredaba iz Ustava BiH. Apelant je naveo da posljedice osporenih presuda Suda BiH mogu biti pogubne za BiH i u sistemskom smislu budući da se stvaraju precedenti koji nisu prihvatljivi za jednu pravnu i složeno uređenu državu kao što je BiH, kao i da takve odluke mogu ostaviti dubok trag u ustavnopravnom sistemu BiH. Stoga smatra da je izuzetno važno da se odgovori na pitanje individualiziranja krivične odgovornosti u složenom sistemu javne vlasti, u kojem se jedna odluka zasniva na nizu drugih odluka javnih dužnosnika i državnih službenika, zatim na pitanje odgovornosti državnih službenika za obavljanje njihovih poslova i (ne)korištenje tzv. remonstrativnog prava, te na pitanje podjele nadležnosti između sudova u duhu člana I/3. Ustava BiH (što je pravno pitanje koje apelant problematizira u apelaciji broj AP-2292/26). Na osnovu navedenog, apelant je predložio da se u oba predmeta održi javna rasprava u smislu člana 46. Pravila Ustavnog suda. Smatra da su navedena pitanja u vezi s problemima sistemske prirode i da je potrebno da mu se pruži prilika da izloži posljedice koje će nastupiti u BiH ako se takva ili slična praksa Suda BiH bude i dalje tolerirala jer je ona apsolutno neprihvatljiva i s tačke gledišta pravne države i federalnog uređenja BiH.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

5. S obzirom na to da se navedenim apelacijama osporavaju iste odluke, te da ih je podnio isti apelant, Ustavni sud je, u skladu sa članom 32. stav (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju apelacija u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem AP-5197/24.

6. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužilaštva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo) zatraženo je da dostave odgovore na apelaciju. Pozvani su dostavili tražene odgovore, koji su dostavljeni apelantovim braniocima radi eventualnog izjašnjenja. Izjašnjenje nije dostavljeno u ostavljenom roku.

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

8. Presudom Suda BiH od 5. decembra 2023. godine apelant je proglašen krivim da je radnjama opisanim u izreci presude počinio produženo krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 220. stav 3. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZ) pa je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od tri godine.

9. Apelant je u tač. od 1.1. do 1.6. izreke prvostepene presude proglašen krivim što je u periodu od 2009. do 2011. godine, po prethodnom dogovoru s pomoćnikom ministra odbrane T. R. i drugim njima poznatim licima, djelovao s ciljem pribavljanja koristi pravnom licu „Scout“ d.o.o. Zagreb (u daljnjem tekstu: pravno lice „Scout“). Apelant je postupao u svojstvu ministra odbrane Bosne i Hercegovine, odnosno u svojstvu službenog lica, i to imenovanog dužnosnika u organima izvršne vlasti BiH, u skladu sa članom 1. stav 3. KZ-a. Utvrđeno je da je apelant iskoristio svoj službeni položaj i ovlaštenja iz člana 15. tačka m) Zakona o odbrani BiH kojim je propisano da ministar upravlja i donosi propise o korištenju pokretne i nepokretne imovine; zatim člana 55. Zakona o upravi, odnosno člana 20. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave BiH kojima je propisano da ministarstvom kao organom uprave rukovodi ministar; člana 61. Zakona o upravi kojim je propisano da rukovodilac organizira i osigurava zakonito i efikasno obavljanje poslova te iz člana 27. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva odbrane BiH (u daljnjem tekstu: MOBiH) kojim je propisano da radom Ministarstva rukovodi ministar. Apelant je postupao protivno članu 11. Sporazuma o konačnom raspolaganju svim pravima i obavezama nad pokretnom imovinom koja će i dalje služiti za potrebe odbrane od 27. marta 2008. godine (u daljnjem tekstu: Dobojski sporazum), koji su zaključili Vijeće ministara BiH, Vlada Federacije BiH i Vlada Republike Srpske. U tom sporazumu je navedeno da MOBiH kao pravni sukcesor preuzima neizvršene ugovore o prodaji pokretne vojne imovine, i to ugovore br. 10-03-41-2056/03 i 10-03-41-1325/04 umjesto Ministarstva odbrane Federacije BiH, te ugovore br. 09/2004 i 10/2004 umjesto Republičke direkcije za proizvodnju i promet naoružanja i vojne opreme Republike Srpske (u daljnjem tekstu: RS). Apelant je, protivno članu 6. tog sporazuma, postupajući suprotno Odluci Predsjedništva BiH broj 01-011-2086-21/08 od 19. augusta 2008. godine, svjestan da će takvim radnjama drugome omogućiti korist na štetu budžeta BiH, što je i htio, iskorištavajući svoj službeni položaj, nakon što bi prethodno pomoćnik ministra T. R. po njima poznatom prethodnom dogovoru pripremio potrebne akte, znajući da su oni štetni za MOBiH kojim je rukovodio, donio i potpisao dvije odluke o odobravanju isporuke/zamjene robe i četiri rješenja o isporuci municije. Apelant je zaključio i četiri aneksa na četiri osnovna ugovora o prodaji neperspektivnog naoružanja i municije zaključena između ranijih entitetskih ovlaštenih organa i pravnog lica „Scout“, čiji je osnovni smisao bila prodaja zastarjelog i neperspektivnog oružja i municije, smanjivanje zaliha oružja i municije u skladištima te smanjivanje troškova održavanja. Takvim je radnjama izmijenio bitne elemente osnovnih ugovora tako što je u ime ministarstva kojim je rukovodio, zaključujući anekse, odnosno donoseći odluke i rješenja, smanjivao velike količine naoružanja i municije koje je kupcu bilo teže prodati na tržištu, a istovremeno uvećavao određene količine naoružanja i municije koje je kupcu bilo lakše prodati na tržištu. To je radio kako bi ekspresno udovoljavao zahtjevima pravnog lica „Scout“, a da prethodno nije izvršio odgovarajuće

provjere u MOBiH o osnovanosti zahtjeva kupca, postupajući tako isključivo u interesu kupca, a na taj način je omogućio stjecanje imovinske koristi drugome u iznosu koji nije precizno utvrđen i prouzrokovao štetu budžetu institucija BiH u iznosu koji također nije precizno utvrđen.

10. Tačkom 1.1. izreke presude apelant je proglašen krivim da je donio i potpisao Odluku broj 11-03-26-1492/10 od 22. marta 2010. godine o odobravanju isporuke municije po Ugovoru broj 10-03-41-2056/03 od 24. septembra 2003. godine. Tom odlukom apelant je odobrio isporuku 1.100.000 komada municije kal. 12,7x99 mm. Apelant je to počinio iako je znao da nije postojao zvaničan akt Ministarstva koji bi ukazivao na to koja je municija uništena ili je nije bilo moguće isporučiti i u kojoj količini u odnosu na dati ugovor. Apelant je bio svjestan da je 30. decembra 2009. godine, prije donošenja navedene odluke, lično, iskorištavajući svoj službeni položaj, dao pisanu saglasnost broj 11-25-2-5232-4/09 u postupku izdavanja dozvola za izvoz oružja i municije, koji je vodilo Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, povodom zahtjeva TRZ Hadžići, posrednika pravnog lica „Scout“, za izvoz metaka kal. 12,7x99 mm iako je znao da ta municija nije bila predmet ugovora od 24. septembra 2003. godine. To je apelant počinio kako bi stvorio osnov za kasniju isporuku, postupivši tako suprotno odluci Predsjedništva BiH od 19. augusta 2008. godine, te protivno članu 6. Dobojskog sporazuma. Apelant je, dakle, navedenom odlukom omogućio pravnom licu „Scout“ stjecanje imovinske koristi na štetu budžeta BiH.

11. Tačkom 1.2. izreke presude apelant je proglašen krivim što je 6. septembra 2010. godine s pravnim licem „Scout“ zaključio aneks broj 1103-25-3905-02/10 na osnovni ugovor broj 10-03-41-2056/03 od 24. septembra 2004. godine. Apelant je znao da ne postoji zvaničan dokument u MOBiH o obavljenom kontrolno-tehničkom pregledu sredstava. Znao je da je u članu 2.10 osnovnog ugovora od 24. septembra 2004. godine postojala klauzula koja glasi: „Roba koja je pregledana prije zaključivanja ugovora ne može se reklamirati po kvaliteti, reklamacije se mogu odnositi samo na količinu robe preuzete tokom utovara u skladištu prodavca.“ Također, u članu 2.11 osnovnog ugovora postojala je klauzula: „Kupac će kupiti robu u zatečenom stanju, te će snositi troškove potrebne za doradu, propisno pakiranje ili remont robe ukoliko se za istim ukaže potreba.“ Apelant je, protivno članu 6. Dobojskog sporazuma i suprotno odluci Predsjedništva BiH od 19. augusta 2008. godine, u članu 3. zaključenog aneksa izvršio generalno brisanje određenih stavki sredstava za kojima je bila smanjena potražnja na tržištu ili su značajno mijenjane količine pojedinih sredstava, municije i oružja, različitih kalibara, tipova i modela, koji su u trenutku zaključivanja aneksa izuzetno traženi na tržištu, isključivo u korist kupca, a na štetu MOBiH. Tako je apelant povećao broj sredstava pod nazivom „raketa 128 mm osvjetljavajuća M66“ na količinu od 20.000 komada iako je znao da u skladištima Oružanih snaga Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: OSBiH) u trenutku potpisivanja aneksa nije

bilo više od 62 te rakete, a ta količina je bila ugovorena osnovnim ugovorom po cijeni od 11 KM po komadu. Apelant je bio svjestan da je 16. jula 2010. godine, prije potpisivanja navedenog aneksa, lično, iskorištavajući svoj službeni položaj, dao pisanu saglasnost broj 11-25-2-3306-1/10 u postupku izdavanja dozvola, koji je vodilo Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, za izvoz spornih 20.000 raketa 128 mm povodom zahtjeva TRZ Hadžići, posrednika pravnog lica „Scout“, iako je znao da tada nije bilo nikakvih formalnih pretpostavki za to, odnosno da te rakete tada nisu ni bile predmet nijednog ugovora sa MOBiH. Apelant je to počinio kako bi stvorio osnov za isporuku drugih raketa, i to raketa punog nomenklaturnog naziva 128 mm TF M63/M91 po istoj cijeni od 11 KM po komadu, koje nisu bile predmet ranijih ugovora i aneksa i čija je realna cijena bila veća po komadu. To je prouzrokovalo isporuku 20.000 komada raketa 128 mm TF M63/M91 po cijeni od ukupno 220.000,00 KM, čija je realna cijena prodaje trebala biti veća, dok je istom prilikom smanjio količinu municije velikog kalibra koja nije bila uništena i koja je bila na raspolaganju MOBiH, a koja je ranije predviđena za isporuku za ukupno 25.123 komada. Uslijed toga je u MOBiH ostala velika količina oružja i municije koji nisu bili traženi na tržištu i koje je trebalo demilitarizirati na teret budžeta BiH. Na taj je način, zaključujući navedeni aneks, apelant omogućio stjecanje imovinske koristi pravnom licu „Scout“ u novčanom iznosu od 170.645,00 KM i pričinio štetu budžetu BiH.

12. Tačkom 1.3. izreke presude apelant je proglašen krivim da je 7. septembra 2010. godine s pravnim licem „Scout“ zaključio aneks na osnovni ugovor od 9. juna 2004. godine. U članu 3. tog aneksa, protivno članu 6. Dobojskog sporazuma i suprotno odluci Predsjedništva BiH od 19. augusta 2008. godine, apelant je izvršio generalno brisanje određenih stavki sredstava za kojima je bila smanjena potražnja na tržištu ili su značajno mijenjane količine pojedinih sredstava, municije i oružja, različitih kalibara, tipova i modela, koji su u trenutku zaključivanja aneksa izuzetno traženi na tržištu, isključivo u korist kupca, a na štetu MOBiH. Tako je apelant smanjio vrijednost sredstava oružja i municije za novčani iznos od 30.251,00 USD u odnosu na osnovni ugovor od 9. juna 2004. godine, suprotno članu 4. ugovora u kojem je navedeno da ugovorne strane saglasno izjavljuju da cijena prodaje koja je ugovorena osnovnim ugovorom ostaje nepromijenjena. Apelant je u navedenom aneksu smanjio količinu tromblonskih mina M60 sa 220.000 komada, koliko je bilo ugovoreno osnovnim ugovorom, na količinu od 22.000 komada iako je znao da je prvobitna količina ugovorenih tromblonskih mina tada bila na raspolaganju MOBiH. Na taj je način smanjio količinu oružja velikog kalibra sa 393 komada različitih tipova kalibra i modela (minobacači 120 mm, topovi 76 mm, 105 mm, 122 mm, 155 mm i 203 mm, samohodna vozila, transporteri, tenkovi, višecijevni bacači raketa), čija je kupovina ugovorena osnovnim ugovorom, na količinu od 93 komada oružja različitih tipova, kalibra i modela, uslijed čega je u MOBiH ostalo 300 komada oružja koje nije bilo traženo na tržištu i

koje je trebalo demilitarizirati na teret budžeta BiH. Apelant je, potom, na isti način smanjio ranije ugovorene količine municije većeg kalibra od 76 mm za 4.746 komada u odnosu na osnovni ugovor, uslijed čega je u MOBiH ostala velika količina municije koja nije bila tražena na tržištu i koju je trebalo demilitarizirati na teret budžeta BiH.

13. Tačkom 1.4. presude apelant je proglašen krivim što je 22. oktobra 2010. godine donio i potpisao odluku o odobravanju zamjene robe po ugovorima od 24. septembra 2003. i 6. juna 2004. godine, kojom je odobrio promjenu količina jednog broja sredstava koja su već bila promijenjena 45 dana ranije prilikom zaključivanja ranije navedenih aneksa. Takvom je odlukom, u odnosu na osnovni ugovor od 24. septembra 2003. godine i njegov aneks koji je sam potpisao 45 dana ranije, protivno članu 6. Dobojskog sporazuma i suprotno odluci Predsjedništva BiH od 19. augusta 2008. godine, povećao količinu raketa 128 mm sa 20.000 na 30.000 komada iako je znao da je osnovnim ugovorom ugovorena kupovina samo 62 komada raketa 128 mm koje su bile na raspolaganju OSBiH. Pri tome je svjesno skratio puni nomenklturni naziv na „raketa 128 mm“ svjestan da je 16. jula 2010. godine, prije potpisivanja aneksa od 7. septembra 2010. godine i donošenja odluke od 22. oktobra 2010. godine, lično, iskorištavajući svoj službeni položaj, dao pisanu saglasnost u postupku izdavanja dozvola, koji je vodilo Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, za izvoz spornih 20.000 raketa 128 mm. Apelant je znao da tada nije bilo nikakvih formalnih pretpostavki za to, odnosno da te rakete tada nisu ni bile predmet ugovora s Ministarstvom, sve kako bi stvorio osnov za isporuku drugih raketa, i to raketa punog nomenklturnog naziva 128 mm TF M63/M91 po istoj cijeni od 11 KM po komadu, čija je realna cijena bila veća. To je prouzrokovalo dodatnu obavezu na teret budžeta BiH za isporuku dodatnih 10.000 komada raketa 128 mm TF M63/ TF M91 po cijeni od ukupno 110.000,00 KM, čija je realna cijena prodaje trebala biti veća. Potom je apelant, iako je u odluci bilo navedeno da odobravanjem navedenih zamjena neće narušiti ukupnu finansijsku vrijednost sklopljenih ugovora i njihovih aneksa, dodatno smanjio vrijednost osnovnog ugovora od 24. septembra 2003. godine za novčani iznos od 14.336,00 KM na štetu budžeta BiH, a u korist pravnog lica „Scout“. To je počinio tako što je povećao količinu za isporuku municije kalibra 7,62x51 mm za 2.100.000 komada te tako povećao vrijednost osnovnog ugovora za novčani iznos od 42.000,00 KM, dok je istovremeno smanjio količinu municije kal. 76 mm sa 7.402 komada na nulu, smanjujući tako vrijednost ugovora za novčani iznos od 56.336,00 KM. Apelant je pri tome znao da navedena municija nije uništena, da je na raspolaganju MOBiH i da se mogla isporučiti kupcu. Na taj je način navedena količina municije ostala u MOBiH te ju je trebalo demilitarizirati na teret budžeta BiH. Dalje, apelant je donoseći odluku u odnosu na ugovor od 6. juna 2002. godine dodatno smanjio vrijednost osnovnog ugovora za ukupan novčani iznos od 85.320,00 USD na štetu budžeta BiH, a u

korist pravnog lica „Scout“. Apelant je to počinio tako što je smanjio količinu za isporuku tromblonskih mina M60 sa količine od 22.000 ugovorene prethodnim aneksom na nulu, smanjujući tako vrijednost ugovora i aneksa za 22.000,00 USD. Također, smanjio je količinu municije za isporuku kalibra 40 mm sa 13.900 komada na nulu, čime je smanjio vrijednost ugovora i aneksa za 23.074,00 USD. Smanjio je i količinu municije za isporuku kalibra 7,62x39 mm za 4.134.679 komada, čime je smanjio vrijednost ugovora za 41.346,00 USD, dok je povećao količinu lansera raketa 128 mm RAK-12 na 15 komada povećavajući vrijednost ugovora za „1100,00 USD“. Apelant je, donoseći navedenu odluku, omogućio stjecanje imovinske koristi pravnom licu „Scout“ i pričinio štetu budžetu BiH.

14. Tačkom 1.5. presude apelant je proglašen krivim da je 7. septembra 2010. godine s pravnim licem „Scout“ zaključio aneks na osnovni ugovor broj 09/2004 od 29. jula 2004. godine. U članu 2. aneksa je navedeno da ugovorne strane po izvršenom kontrolnom tehničkom pregledu saglasno vrše zamjenu naoružanja, vojne opreme i municije koji su postupkom delaboracije nepopravljivo rastavljeni i uništeni za naoružanje, vojnu opremu i municiju kojim prodavac raspolaže, a koji su prošli kontrolno-tehnički pregled i za koje je utvrđeno da su ispravni te da se mogu prodavati. Apelant je to počinio iako je znao da ne postoji zvaničan dokument u MOBiH o obavljenom tehničkom pregledu sredstava, te da je u članu 2.4. osnovnog ugovora od 29. jula 2004. godine postojala klauzula da će „roba biti isporučena kompletna i funkcionalna u viđenom stanju u originalnoj ili priručnoj ambalaži“, postupivši tako protivno članu 6. Dobojskog sporazuma i suprotno odluci Predsjedništva BiH od 19. augusta 2008. godine. Apelant je aneksom izvršio izmjenu količina po pojedinim sredstvima i tako povećao količine oružja koje je bilo novijeg datuma proizvodnje (modernije oružje), a smanjio količine tipova oružja starije generacije, isključivo u korist kupca, što je za posljedicu imalo smanjenje vrijednosti osnovnog ugovora u novčanom iznosu od 308.135,00 USD na štetu budžeta BiH, a u korist pravnog lica „Scout“. Takvo postupanje je bilo suprotno članu 4. aneksa u kojem je navedeno da cijena prodaje iz osnovnog ugovora ostaje nepromijenjena. Tako je MOBiH ostala velika količina oružja, i to 135 komada protivoklopnih topova 76 mm M42, kao i 11.906 komada oružja malog kalibra starije generacije, koje se trebalo demilitarizirati na teret budžeta BiH. Na taj način apelant je omogućio stjecanje imovinske koristi pravnom licu „Scout“ u novčanom iznosu od 468.121,24 KM i pričinio štetu budžetu BiH.

15. Tačkom 1.6. izreke presude apelant je proglašen krivim što je 7. septembra 2010. godine s pravnim licem „Scout“ zaključio aneks na osnovni ugovor broj 10/2004 od 29. jula 2004. godine o prodaji municije različitog kalibra i modela. Tim je aneksom navedeno da ugovorne strane po izvršenom kontrolnom tehničkom pregledu saglasno vrše zamjenu naoružanja, vojne opreme i

municije koji su postupkom delaboracije nepopravljivo rastavljeni i uništeni za naoružanje, vojnu opremu i municiju kojima prodavac raspolaže, a koji su prošli kontrolno-tehnički pregled i za koje je utvrđeno da su ispravni te da se mogu prodavati. Apelant je znao da ne postoji zvaničan dokument u MOBiH o obavljenom kontrolno-tehničkom pregledu sredstava i da je u članu 2.4. osnovnog ugovora od 29. jula 2004. godine postojala klauzula da će „roba biti isporučena kompletna i funkcionalna u viđenom stanju u originalnoj ili priručnoj ambalaži“, postupivši tako protivno članu 6. Dobojskog sporazuma i suprotno odluci Predsjedništva BiH od 19. augusta 2008. godine. Apelant je tako zaključenim aneksom izvršio izmjenu količina municije pod nomenklaturnim nazivom „metak 7,62 mm obični Browning“ s ranije ugovorene količine od 217.120 komada na količinu od 36.579.310 komada, dok je smanjio količinu municije nomenklaturnog naziva „metak 12,7 mm Browning“ s ranije ugovorene količine od 3.632.661 na 847.600 komada iako je znao da je u skladištima OSBiH na dan potpisivanja aneksa municije „metak 7,62 mm obični Browning“ bilo u količini od 472.758 komada i da se mogla u potpunosti isporučiti u skladu s ugovorenom količinom iz osnovnog ugovora, te da je municije „metak 12,7 mm Browning“ bilo u količini od 3.523.902 komada i da se mogla skoro u potpunosti isporučiti u skladu s ugovorenom količinom iz osnovnog ugovora. To je za posljedicu imalo realno povećanje vrijednosti osnovnog ugovora za novčani iznos od 482.784,00 USD na štetu budžeta BiH, a u korist pravnog lica „Scout“, suprotno članu 4. aneksa u kojem je navedeno da cijena prodaje iz osnovnog ugovora ostaje nepromijenjena.

16. Tokom glavnog pretresa pred prvostepenim sudom provedeni su dokazi Tužilaštva i odbrane saslušanjem svjedoka i vještaka te uvidom u obimnu materijalnu dokumentaciju. Sud je ocijenio neosnovanim navode apelantove odbrane koja je, pozivajući se na odredbu člana 98. stav 2. Zakona o krivičnom postupku BiH (u daljnjem tekstu: ZKP), tvrdila da je vještak u radnom, odnosno poslovnom odnosu s pravnim licem. Odbrana je pri tome istakla da ga je pravno lice „Scout“ angažiralo kao stručno lice za sastavljanje nalaza i mišljenja, da je vještak plaćen za izvršeno vještačenje u parničnom postupku, zbog čega nije mogao biti vještak u tom krivičnom predmetu. Sud je izvršio uvid u Presudu Suda BiH broj S1 3 P 019450 15 P od 15. marta 2017. godine koja je donesena po tužbi pravnog lica „Scout“ protiv tužene BiH radi činidbe i naknade štete zbog neispunjenja ugovora. Iz sadržaja presude je utvrđeno da je, po prijedlogu jedne od strana u postupku, vještak B. Z. vještačio u parničnom postupku. U vezi s tim, sud je ukazao da radni odnos podrazumijeva pravni odnos između radnika i poslodavca. Pravni osnov je gotovo uvijek ugovor o radu kojim se uređuje samo manji dio međusobnih prava i obaveza stranaka unutar radnog odnosa o kojima su se stranke sporazumjele (poslovi koje će radnik obavljati za poslodavca, radno vrijeme, plaća, period na koji se ugovor sklapa itd.). Sud je napomenuo da su u parničnom postupku stranke te

koje sudu predlažu predmet i obim vještačenja, kao i lice koje će izvršiti vještačenje. Međutim, u skladu s odredbom člana 114. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH, sud je bio taj koji je odredio vještačenje i zadao okvir vještačenja. Stoga, sama činjenica da je provedeno vještačenje u parničnom postupku ni u kojem slučaju ne svrstava vještaka u poslovni odnos s pravnom licem „Scout“, niti se takav angažman vještaka može podvesti pod poslovni odnos. Sud je ukazao i da su vještaka na glavnom pretresu u tom postupku detaljno ispitali stranke i branioci i tom prilikom je dao odgovore na postavljena pitanja. Odbrani nije bila uskraćena mogućnost da unakrsnim ispitivanjem osporava nalaz vještačenja, niti joj je bila uskraćena zakonska mogućnost da predlaže vlastito vještačenje, što je propisano odredbama procesnog zakona. Stoga je sud zaključio da nalaz i mišljenje vještaka B. Z. ne predstavlja dokaz koji je pribavljen bitnim povredama ZKP-a, što bi ga činilo nezakonitim dokazom. S obzirom na navedeno, ocijenjeno je da su neosnovani i apelantovi navodi da nalaz i mišljenje vještaka B. D., koji je zasnovan na vještačenju vještaka B. Z., nije zakonit dokaz.

17. Dalje, sud je naveo da apelantovo svojstvo službenog lica u institucijama BiH, u smislu člana 1. stav 3. KZ-a, što predstavlja prvo bitno obilježje djela za koje je proglašen krivim, nije sporila ni njegova odbrana. Odbrana je isticala da činjenični opis optužnice ne sadrži sve elemente, odnosno činjenice i okolnosti iz kojih proizlaze objektivna i subjektivna obilježja krivičnog djela koje je apelantu stavljeno na teret. Sud je te navode ocijenio neosnovanim. Istaknuto je da su obilježja tog krivičnog djela ta da se u pogledu počinioca radi o službenom ili odgovornom licu u institucijama Bosne i Hercegovine te da je to lice počinilo krivično djelo s direktnim umišljajem. Radnja izvršenja je određena alternativno, a u konkretnom slučaju tužilac se opredijelio za iskorištavanje službenog položaja ili ovlaštenja kao radnju izvršenja djela. Iskorištavanje službenog položaja ili ovlaštenja, kako je obrazloženo, postoji kada službeno lice preduzima radnje koje su formalno u granicama njegovog ovlaštenja. U vezi s tim, navedeno je da je apelant postupao u skladu sa članom 61. Zakona o upravi BiH i članom 15. Zakona o odbrani BiH, ali njegove radnje su protivpravne u materijalnom smislu jer su suprotne interesima i zadacima službe. Obrazloženo je da je apelant svojim postupanjem zanemario interese i ciljeve službe i zamijenio ih interesima pravnog lica „Scout“, te da je svoj službeni položaj odnosno ovlaštenje koristio kako bi pravnom licu „Scout“ pribavio korist, koja se ogleda u imovinskoj koristi, na štetu budžeta BiH. Sud nije prihvatio tezu odbrane da se neodgovornost ministra za preduzete radnje može utvrditi jednostavnim tumačenjem odredbi Zakona o odbrani BiH u pogledu nadležnosti zamjenika ministra, bez utvrđivanja i uzimanja u obzir zakonom propisanih obaveza i odgovornosti apelanta kao ministra, kao i bez ulaženja u suštinu, način i brojnost radnji koje je apelant preduzeo. Sud je istakao da je iz dokaza provedenih na glavnom pretresu utvrđeno da je apelant preduzimao značajan broj ponavljajućih radnji i postupaka. Radnje su

preduzimane na način koji ne nudi logično i razumno objašnjenje zbog čega su preduzimane, te se u isto vrijeme radi o radnjama kojima apelant evidentno teži ka tome da takvim radnjama pogoduje drugom licu, na direktnu i više nego očiglednu štetu za budžet BiH. Stoga, sud nije prihvatio štura, pojednostavljena i problematična objašnjenja odbrane o tome da ministar nije i ne može biti lično odgovoran ni za jedan svoj postupak. U vezi s tim, sud je odgovornost i obaveze drugih lica propisanih zakonskim i podzakonskim aktima uzeo u obzir prilikom odlučivanja o postojanju apelantove odgovornosti u konkretnoj krivičnopravnoj stvari. Pri tome je ukazano da se potvrđenom optužnicom tereti samo apelant, te da, čak i ako postoji eventualna odgovornost drugih lica za štetu pričinjenu MOBiH, to ne može ekskulpirati apelanta za radnje koje je on kao lice koje odgovara za zakonit rad Ministarstva svjesno preduzeo s ciljem pogodovanja pravnom licu „Scout“.

18. Sud je dalje ukazao da je, prema odredbi člana 61. Zakona o upravi BiH, ministar resornog ministarstva, u konkretnom slučaju MOBiH, rukovodilac ministarstva i odgovoran je za zakonito obavljanje poslova ministarstva, obavezan je za savjesno vršenje te funkcije i lično je odgovoran za njeno vršenje. Također, shodno sistematizaciji radnih mjesta prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji MOBiH, na čelu ministarstva je ministar odbrane. Sud je istakao da odbrana nastojanjem da krivnju za sve preduzete radnje treba snositi neko drugi bezuspješno pokušava reducirati apelantovu obavezu i odgovornost za preduzete radnje i svesti ih na puko potpisivanje akata i zaključivanje aneksa ugovora višemilionske vrijednosti, a da pri tome kao ministar nema obavezu čitanja njihovog sadržaja i neophodne popratne dokumentacije. Sud je pri tome naveo da je apelant donosio i potpisivao akte koji su se ticali ugovora velike vrijednosti i ugovora čiji je predmet ugovaranja vrlo specifičan (vojna oprema, municija i naoružanje). Obrazložio je da o posebnom značaju i obavezi postupanja po osnovnim ugovorima o prodaji viška naoružanja nesumnjivo govori Dobojski sporazum, kao i nekoliko akata Predsjedništva BiH kojim je potencirana važnost izvršavanja ugovora u smislu rješavanja viška vojne imovine. Pri tome je MOBiH bio direktno zadužen da preuzme obavezu realizacije nerealiziranog dijela tih ugovora. Dalje, sud je naveo da, imajući u vidu profesionalnu poziciju ministra i obavezu dobrog poznavanja propisa i poslova MOBiH koji se bave problematikom rješavanja viška vojne imovine, te kada se priroda, osjetljivost i važnost pitanja vojne imovine dovede u vezu s karakterom i sadržajem radnji koje je u odnosu na predmet optužbe apelant preduzimao, nema dvojbe da u izreci presude opisano apelantovo postupanje ne može biti ekskulpirano tezom da je ministar tek puki potpisnik akata koje neko drugi pripremi i sačini. Sud je naveo da se apelantova odgovornost ne ogleda samo u zaključivanju aneksa na osnovne ugovore, potpisivanju rješenja i odluka, već se proteže i na apelantove postupke davanjem pisanih saglasnosti na izvoz oružja koje u tom trenutku nisu predmet niti jednog od osnovnih ugovora. Ogleda

se i u primjeni koncepta skraćivanja nomenklaturnog naziva oružja koje će biti od odlučujuće važnosti za kasniji tok isporuke, kao i u svjesnom propuštanju traženja odobrenja vrhovnog komandanta OSBiH za dodavanje novih sredstava u akte koje je potpisivao. Sud je naveo da iz navedenog proizlazi da tvrdnje odbrane da su druga lica bila odgovorna za nabavku i logistiku relativiziranjem apelantove uloge ne isključuju nedopuštenost onoga što je apelant činio ili propustio da učini, kao ni njegovu krivičnu odgovornost. Stoga je sud zaključio da suprotni navodi odbrane nisu doveli u sumnju apelantovu odgovornost, te su ti apelantovi navodi ocijenjeni neuvjerljivim i sračunatim s ciljem ekskulpiranja od krivične odgovornosti. Sud je naveo da je apelant, očigledno svjestan da ne može opravdati osnovanost zaključivanja aneksa i potpisivanja brojnih odluka i rješenja kojima je naštetio budžetu BiH, potvrdio da je radnje počinio, ali da za to nije, niti može biti odgovoran. Navedeno je da apelant nije ponudio valjano i razumno objašnjenje za sljedeće radnje: kako je donosio odluke o zamjeni sredstava iz osnovnog ugovora a da u to vrijeme nije postojao zvaničan zahtjev od kupca za zamjenu robe (jer je utvrđeno da je zaprimljen tek naknadno); zašto ne postoji zvaničan dokument koji prati sadržaj aneksa da je cijena iz osnovnog ugovora ista, odnosno da je ono što se daje u zamjenu novčani ekvivalent onoga što se briše; zašto osnovanost potpisivanja akata nije pratio dokument o tome da su sredstva koja se brišu iz osnovnih ugovora zaista delaborirana; da li je saglasnost za izvoz oružja, koju je lično potpisao, zasnovana na postojećim ugovorima; da li je vrhovni komandant OSBiH odobrio realizaciju rješavanja viška naoružanja itd. Stoga je sud zaključio da je apelant očigledno postupao cijeneći da za svoje radnje ne može lično biti odgovoran, već da će se, tumačenjem zakonskih i podzakonskih akata, neminovno zasnovati odgovornost nekog drugog, niže rangiranog službenika koji će biti odgovoran za brojne učinjene nezakovitosti, koje nisu mogle biti počinjene bez njegovog znanja i potpisa.

19. Sud BiH je ocijenio neosnovanim navode odbrane o neprimjenjivosti člana 6. Dobojskog sporazuma na konkretnu situaciju, kao i navode da je u odnosu na ugovore o prodaji vojne imovine bio primjenjiv isključivo član 11. tog sporazuma. U vezi s tim, sud je naveo da iz odredbe člana 6. Dobojskog sporazuma proizlazi jasno propisana procedura u vezi s pokretnom vojnom imovinom. Ukazano je da nije sporno da je predmet osnovnih ugovora bila neperspektivna vojna imovina koja je proglašena viškom, kao i da su se kao zamjenska sredstva kroz anekse, odluke i rješenja davala sredstva koja su bila dio borbenih kompleta OSBiH iz kategorije koja je rješenjem proglašena kao višak naoružanja. Sud je prilikom pravilnog definiranja pojma viška vojne imovine imao u vidu iskaz svjedoka D. P. koji je u periodu od 2011. do 2014. godine bio na dužnosti u Ministarstvu odbrane u sektoru za nabavku i logistiku, Odsjek za operacije, na poziciji stručnog savjetnika za planiranje i uklanjanje suvišnog naoružanja i vojne opreme. Svjedok je objasnio da, kada su u pitanju naoružanje i

municija, postoje kategorije „perspektivno“ i „neperspektivno“, kao i da se uglavnom iz kategorije neperspektivnog naoružanja prepoznaje višak, dok se može desiti i tzv. višak sredstava iz kategorije perspektivno. Svjedok je sudu obrazložio praktičnu primjenu propisa u vezi s postupkom rješavanja viškova vojne imovine. Kako je naveo, procedura počinje od Predsjedništva BiH, a u slučaju odobrenja Predsjedništva preduzimaju se daljnji koraci i dolazi do implementacije, nezavisno od toga da li se radi samo o prodaji, donaciji ili uništenju. Za svaki vid implementacije potrebno je dobiti odobrenje Predsjedništva BiH na način da OSBiH putem MOBiH dostavlja prijedlog za uništenje, prodaju ili donaciju. Nakon toga se izrađuje prijedlog koji ide na komisiju za vođenje postupka rješavanja viškova pokretne vojne imovine. Kada komisija donese svoju odluku, popratnim aktom iz MOBiH prijedlog se šalje Predsjedništvu BiH koje može odbiti ili prihvatiti odluku. Svjedok je u vezi sa spornim odlukama i aneksima naveo da oni nisu upućivani ni komisiji, niti Predsjedništvu BiH. Taj su iskaz potvrdili i svjedoci S. T., inspektor Generalnog inspektorata MOBiH, i D. M., stručni savjetnik za planiranje i uklanjanje suvišnog naoružanja i vojne opreme. Sud je na osnovu navedenih iskaza utvrdio da su sredstva koja su rješenjem proglašena viškom imovine praktičnom primjenom Dobojskog sporazuma prolazila prethodno opisanu proceduru. To implicira da u konkretnom slučaju, kada su u pitanju navodi iz činjeničnog supstrata optužnice (unošenje novih stavki, koje nisu izvorno bile predmet osnovnih ugovora, u anekse, odluke i rješenja koje je donio i potpisao apelant), ta procedura nije ispoštovana, odnosno nije traženo odobrenje Predsjedništva BiH da se sredstva prodaju odnosno daju u zamjenu. Osim toga, dodavanjem novih stavki u potpisane akte apelant je postupao i protivno članu 11. Dobojskog sporazuma i odluci Predsjedništva jer je u tom članu navedeno da Ministarstvo treba izvršiti samo nerealizirani dio ugovora, pa je saglasnost Predsjedništva BiH bila data samo za realizaciju nerealiziranog dijela ugovora. Podvođenjem svih radnji i izmjena osnovnih ugovora pod član 11. Dobojskog sporazuma, kojim je preuzeta obaveza izvršenja nerealiziranog dijela, nedvojbeno je otvorena mogućnost manipulacije s viškovima naoružanja, a takav selektivan pristup tumačenju akata koji se bave tematikom viškova naoružanja i obaveze izvršenja ugovora je, prema mišljenju suda, počinjen svjesno radi zaobilaženja procedura u svrhu preduzimanja radnji protivno državnom interesu, a kako bi se pogodovalo interesima pravnog lica „Scout“.

20. Ocijenjeni su neosnovanim i navodi odbrane da tokom postupka nije dokazano postojanje dogovora između apelanta i pomoćnika ministra T. R. Sud je naveo da je postojanje prethodnog dogovora našao dokazanim brojnim radnjama koje su doprinijele konačnom potpisivanju spornih akata. Istaknuto je da je sasvim logično, imajući u vidu prirodu djela koje se apelantu stavlja na teret, da ne postoje konkretni dokazi koji direktno govore o postojanju dogovora između apelanta i T. R. da se osnovni ugovori mijenjaju u korist pravnog lica „Scout“. Ukazano je da se koruptivna krivična

djela najčešće događaju daleko od očiju javnosti i u „četiri oka“, tako da je neprisustvo trećih lica prilikom direktnih dogovora česta i logična pojava kada su u pitanju takvi inkriminirani događaji. Stoga, sud je iskaze svjedoka koji su bili u kontaktu s T. R. cijenio s posebnom pažnjom dovodeći ih u vezu s provedenim materijalnim dokazima, te je i tu optužnu tvrdnju našao dokazanom. U tom smislu, sud je cijenio iskaz svjedoka M. Š. koji je u MOBiH radio na poslovima organiziranja i rješavanja viška naoružanja i municije, svjedoka V. P. koji je bio zaposlenik u MOBiH na poslovima stručnog savjetnika u Sektoru za logistiku na pravnim poslovima, svjedoka M. M., šefa Odsjeka za politike, planove i logističke operacije u Sektoru za nabavku i logistiku, svjedoka I. P., zaposlenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane, i svjedoka D. K., zaposlenika pravnog lica „Scout“. Sud je iskaze navedenih svjedoka ocijenio uvjerljivim i istinitim. Sud je nedvojbeno utvrdio da je između apelanta i T. R. postojao dogovor da se osnovni ugovori mijenjaju u korist pravnog lica „Scout“. Ukazano je da je sve o čemu su svjedoci navodili svoja saznanja u potpunoj korespondenciji s drugim provedenim dokazima, prvenstveno izvršenim vještačenjima u smislu izmjene predmeta ugovora na način koji ide u korist kupcu, kao i materijalnim dokazima optužbe, i to zahtjevima pravnog lica „Scout“ za izmjenu predmeta ugovora (zahtjev pravnog lica „Scout“ za nadoknadu nedostajuće robe iz starih ugovora i molba za zamjenu robe naslovljeni su direktno na pomoćnika ministra T. R. i na Sektor za logistiku kojim je upravljao T. R.). Dalje, sud je naveo da u prilog činjenici postojanja prethodnog dogovora govori to što je T. R. unaprijed, prije potpisivanja aneksa, tražio od svjedoka I. P., stručnjaka za tehničke specifikacije, da dostavi spisak bolje i kvalitetnije municije, pri čemu mu je osigurao nesmetan ulazak u skladišta MOBiH u kojima se nalazilo naoružanje. Nakon pregledanog stanja u skladištu i odabira bolje robe, uslijedio bi i pismeni zahtjev pravnog lica „Scout“ za zamjenu robe. Apelant nije čekao da taj zahtjev bude zaprimljen zvanično, već je potpisivao odluku o zamjeni, i to u više navrata. Sud je naveo da, kada se to dovede u vezu s apelantovim pojedinačnim radnjama, proizlazi jasan zaključak da se navedeno djelo nije moglo izvršiti na drugačiji način osim po međusobnom dogovoru između T. R., koji je bio nosilac poslova, koji je zaprimao zahtjeve, davao neposredno podređenima uputstva o načinu izmjene osnovnih ugovora, i apelanta, koji je u svojstvu ministra odbrane kao jedini nadležan potpisivao sve akte koje je T. R. prethodno pripremao.

21. Sud je, dalje, detaljno opisao inkriminacije po tačkama izreke presude. Za svaku pojedinačnu tačku sud je detaljno opisao radnje izvršenja kao dokaze (materijalne dokaze, iskaze svjedoka i vještaka) na kojima je zasnovao apelantovu krivnju. Nakon analize svakog pojedinačnog akta koji je apelant potpisao u svojstvu ministra, kao i finansijskog efekta koji su oni proizveli, kroz sve tačke izreke presude, kao i cjelokupnom ocjenom svih uložениh dokaza kako objektivne tako i subjektivne prirode, sud je utvrdio da postojeći dokazi upućuju na to da se ne može izvesti nijedan drugi zaključak

osim toga da je zaključenim aneksima, potpisanim odlukama i rješenjima ministra nastupila šteta za budžet BiH, a u korist pravnog lica „Scout“ i da krivnju za to snosi apelant.

22. Sud je naveo da je zaključak o postojanju apelantovog umišljaja izveo iz svih dokazanih činjenica (neposrednih i posrednih) i okolnosti, ali prije svega iz radnje izvršenja kao vanjske manifestacije svijesti i volje izvršioca. Situacija u kojoj bi sud propustio pravilno valorizirati radnju izvršenja krivičnog djela (najčešće u kontekstu radnji iskorištavanja, prekoračenja ili nevršenja službene dužnosti kod krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovlaštenja) u korelaciji sa svojstvom izvršioca, posljedicom krivičnog djela i najčešće imperativnim odredbama zakonskih i podzakonskih propisa, iz čije simbioze se može dati pravilna ocjena namjere učinioca, njegove stvarne volje i htijenja, predstavljala bi odstupanje od logične premise da *acta exteriora iudicant interiora secreta* (vanjske radnje [djela] pokazuju unutrašnju namjeru). Sud je doveo u vezu brojnost apelantovih radnji, uzeo je u obzir brojnost potpisanih akata, kratkoću vremena za udovoljavanje zahtjevima kupca (u jednom primjeru je postupano čak i prije nego što je zahtjev zvanično zaprimljen), mijenjanje, odnosno skraćivanje potpunog naziva predmeta prodaje kako bi se stvorili uvjeti za dostavljanje onog naoružanja koje je vrednije i traženije na tržištu, prethodno davanje saglasnosti za izvoz predmeta koji u momentu davanja saglasnosti nisu predmet ugovora, kao i činjenicu da nije traženo odobrenje Predsjedništva BiH kao vrhovnog komandanta OSBiH za mijenjanje predmeta ugovora, iako je apelant bio upoznat s obavezom iz Dobojskog sporazuma. Sud je naveo da sve opisane apelantove radnje tvore jednu logičnu cjelinu i objašnjavaju namjeru iz koje je jasno da je to postupanje napustilo načela vršenja službe na čijem je čelu bio. Istaknuto je da na navedeni zaključak upućuje svakako i nivo apelantovih kompetencija i obrazovanja. Sud je imao u vidu da je apelant završio Vojnu akademiju, da je doktor nauka u oblasti sigurnosti i odbrane, da ima čin rezervnog starješine – brigadira, kao i da je obavljao dužnost komandanta i načelnika Štaba 7. korpusa ARBiH. Lice takvih stručnih i praktičnih znanja ne bi potpisivalo akte a da ne pogleda njihov sadržaj i potom naloži nadležnim sektorima da izvrše provjeru stanja količine robe, jediničnih cijena robe koja se daje u zamjenu itd., naročito imajući u vidu sve procedure koje su prekršene u postupku donošenja akata. Stoga je sud zaključio da je apelant nedvojbeno bio svjestan i htio je potpisati akte tog sadržaja, s posljedicom kakvu su i proizveli. Dakle, sve navedene činjenice posmatrane u međusobnoj vezi tvore tako čvrst i zatvoren krug utvrđenih činjenica koje u svojoj ukupnosti ne mogu dovesti do drugog zaključka od tog da je apelant izvršilac tog krivičnog djela.

23. Sud je naveo da taj zaključak suda odbrana ničim nije dovela u pitanje. Navedeno je da su okosnica teze odbrane bili navodi o nespornim kriminalnim aktivnostima u pogledu pogodovanja pravnom licu „Scout“, ali da su u tim aktivnostima učestvovala druga lica, samo ne apelant. U tom

smislu saslušan je svjedok odbrane F. B. Iskaz tog svjedoka sud je ocijenio neuvjerljivim i u odlučnom dijelu sračunatim da ekskulpira apelanta od krivične odgovornosti. Sud je ukazao da se radi o svjedoku, oficiru u Sektoru za sigurnost na poslovima kontraobavještajne zaštite, koji tvrdi da je pribavljao relevantne podatke za vrijeme trajanja isporuka i pristizanja zahtjeva za pravno lice „Scout“. Međutim, sud je istakao da nije jasno zbog čega te malverzacije o kojima svjedok govori da su se događale u Sektoru za logistiku nije iznio blagovremeno, već je svoj iskaz dao u Tužilaštvu tek nakon što je problematizirano pitanje štetnosti akata koje je potpisao apelant. Dalje, sud je naveo da je izvršio uvid i u materijalne dokaze odbrane. Ocijenjeno je da ti dokazi nisu mogli dovesti do drugačije odluke suda i da nisu od bitnog utjecaja za odlučivanje. Ukazano je da svi ti dokazi samo potvrđuju da se apelant zainteresirao za ishod zaključenih aneksa i drugih potpisanih akata tek nakon što je pravno lice „Scout“ u parničnom postupku tužilo MOBiH. Iz tih je dokaza vidljivo da su održani mnogi radno-konsultativni sastanci kojima je apelant prisustvovao u svojstvu ministra, kao i da je od više službi MOBiH traženo očitovanje povodom te tužbe. Međutim, kao dokaz nije uloženi niti jedan zapisnik s radno-konsultativnog zapisnika u vremenu koje je prethodilo donošenju spornih akata, niti su u relevantnom periodu tražena izjašnjenja, kao ni provjere nadležnih službi o bitnim aspektima odluka i aneksa. Stoga je sud zaključio da su navedeni dokazi odbrane (iskaz svjedoka i materijalna dokumentacija) nedovoljno relevantni za osporavanje činjeničnog stanja te nisu mogli dovesti do drugačije odluke suda u pogledu zaključka o apelantovoj krivnji.

24. Presudom Suda BiH od 13. augusta 2024. godine odbijene su žalbe apelantove odbrane i potvrđena je prvostepena presuda.

25. Drugostepeno vijeće je ocijenilo neosnovanim apelantove žalbene navode da je prvostepena presuda zasnovana na nezakonitim dokazima, i to na nalazu i mišljenju vještaka B. Z., kao i na nalazu i mišljenju vještaka B. D. Sud je konstatirao da je prvostepeno vijeće dalo detaljnu argumentaciju u vezi s tim navodom, smatrajući da se ne radi o nezakonitom dokazu. Argumentaciju prvostepenog vijeća prihvatilo je i drugostepeno vijeće.

26. Drugostepeno vijeće je ocijenilo neosnovanim apelantove žalbene navode da prvostepena presuda sadrži nedostatke i protivrječnosti u odnosu na odlučne činjenice. Drugostepeno vijeće je navelo da je prvostepeno vijeće detaljno analiziralo izvedene dokaze, dajući argumentaciju u vezi sa svim zaključcima koji su rezultat ocjene izvedenih dokaza. Stoga je vijeće zaključilo da takvi apelantovi žalbeni navodi u suštini predstavljaju neslaganje odbrane s ocjenom izvedenih dokaza i zaključcima prvostepenog vijeća koji su rezultat ocjene dokaza i osuđujućom presudom koja je donesena.

27. Ocijenjeni su neosnovanim i apelantovi navodi koji su se odnosili na povredu krivičnog zakona iz člana 298. stav 1. tačka b) ZKP-a. U tim se navodima apelant pozivao na stvarnu zabludu, ističući da nema kumulativnog uvjeta, odnosno bitnog elementa bića krivičnog djela – opisa kršenja blanketnog propisa. Drugostepeno vijeće je obrazložilo da apelantovi navodi nisu doveli u pitanje zaključak prvostepenog vijeća u pogledu primjene krivičnog zakona, te je zaključio da se apelant neosnovano poziva na stvarnu zabludu. Sud je ukazao na odredbu člana 61. Zakona o upravi BiH kojom je propisano da je ministar resornog ministarstva, u ovom slučaju MOBiH, kao rukovodilac ministarstva odgovoran za zakonito obavljanje poslova ministarstva, te je u tom svojstvu obavezan savjesno vršiti funkciju i lično je odgovoran za njeno vršenje. Dalje, u skladu s odredbama o sistematizaciji radnih mjesta prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji MOBiH od 28. jula 2006. godine, na čelu Ministarstva je ministar odbrane. Drugostepeni sud je ukazao da su tokom postupka saslušani svjedoci koji su objasnili strukturu državnih službenika u MOBiH i lanac postupanja u konkretnoj stvari. Iz iskaza saslušanih svjedoka proizlazi da ministar donosi završne odluke.

28. U pogledu inkriminiranih radnji, drugostepeno vijeće je obrazložilo da je apelant potpisivao akte koji su se ticali ugovora velike vrijednosti i ugovore čiji je predmet ugovaranja vrlo specifičan (vojna oprema, municija i naoružanje). Period počinjenja inkriminacija trajao je od 2009. do 2011. godine i nije se radilo samo o jednoj radnji izvršenja, već o cijelom nizu radnji kojima je pogodovano i pribavljana korist pravnom licu „Scout“ na štetu budžeta institucija BiH. Inkriminirane radnje koje je apelant počinio, kako je navedeno, uključivale su donošenje i potpisivanje odluke o odobravanju isporuke/zamjene robe, te četiri rješenja o isporuci municije, zaključivanje četiri aneksa na četiri osnovna ugovora o prodaji neperspektivnog naoružanja i municije zaključena tokom 2003. i 2004. godine između ranijih entitetskih ovlaštenih organa i pravnog lica „Scout“, te smanjivanje velike količine naoružanja i municije koje je kupcu bilo teže prodati na tržištu, a istovremeno uvećavanje određene količine naoružanja i municije koje je kupcu bilo lakše prodati na tržištu. Sve te radnje su počinjene kako bi se pogodovalo zahtjevima pravnog lica „Scout“, a da prethodno nije izvršio odgovarajuće provjere u MOBiH o osnovanosti zahtjeva kupca, postupajući tako isključivo u interesu kupca. U vezi s tim, sud je obrazložio da sam spektar počinjenih inkriminiranih radnji, njihovo trajanje, te konačno i posljedica koja je nastupila u vidu štete za budžet BiH isključuju postupanje u stvarnoj zabludi. Istaknuto je da je obaveza ministra da dobro poznaje propise koji se tiču poslova MOBiH, da postupa oprezno i da štiti interese institucije na čijem je čelu. Apelantovo postupanje, kako je navedeno, ne ogleda se samo u zaključivanju aneksa na osnovne ugovore te potpisivanju rješenja i odluka. Ono je uključivalo apelantove postupke davanjem pisanih saglasnosti na izvoz oružja koje u tom trenutku nije predmet niti jednog od osnovnih ugovora. Uključivalo je i primjenu

koncepta skraćivanja nomenklaturnog naziva oružja koje će biti od odlučujuće važnosti za kasniji tok isporuke te svjesno propuštanje traženja odobrenja Predsjedništva BiH kao vrhovnog komandanta OSBiH za dodavanje novih sredstava u akte koje je potpisivao. Stoga je drugostepeno vijeće zaključilo da je neprihvatljiva teza odbrane o neodgovornosti ministra za akte koje potpisuje, odnosno tvrdnje da je postupao u stvarnoj zabludi. Ukazano je da je prvostepeno vijeće pravilno primijetilo da je tim navodima apelant zapravo pokušao odgovornosti ministra svesti samo na potpisivanje akata, a da za zaključivanje aneksa ugovora višemilionske vrijednosti i za stavljanje potpisa na izuzetno važne saglasnosti u ime MOBiH za izvoz naoružanja i municije iz države BiH (za koji izvoz u to vrijeme nisu ni postojale formalne pretpostavke) on kao ministar nema obavezu čitanja i provjeravanja njihovog sadržaja. Međutim, obrazloženo je da sama činjenica da je apelant u svojstvu ministra stavljao svoj završni potpis na sve akte Ministarstva, bez kojih ti akti nisu mogli proizvesti pravno djelovanje, govori da njegova funkcija nije bila isključivo potpisivanje akata, već i preuzimanje odgovornosti za rad cjelokupnog Ministarstva.

29. U pogledu apelantovog žalbenog navoda da su ga postupanja zamjenika ministra i ostalih rukovodilaca dovela u zabludu, drugostepeno vijeće je ukazalo da postojanje eventualne odgovornosti tih lica nije predmet optužbe protiv apelanta. Navedeno je da je evidentno da apelant nije mogao sam preduzimati cijeli niz postupaka koji su prethodili inkriminiranim radnjama. Međutim, čak i u slučaju da postoji eventualna odgovornost drugih lica za štetu pričinjenu MOBiH, odnosno budžetu BiH, to ne može ekskulpirati apelanta za radnje koje je s ciljem pogodovanja pravnom licu „Scout“ preduzeo kao lice koje se nalazilo na funkciji ministra MOBiH, koji u tom svojstvu odgovara za zakonit rad Ministarstva i bez čijeg potpisa niti jedan akt Ministarstva ne bi proizveo pravno djelovanje.

30. Dalje, ocijenjeni su neosnovanim apelantovi navodi kojima je dovedena u pitanje pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja. U vezi s navedenim, drugostepeno vijeće je ukazalo da se, u pogledu činjenice utvrđivanja odgovornosti apelanta kao ministra odbrane u inkriminiranom periodu, prvostepeno vijeće pravilno pozvalo na odredbe koje definiraju apelantovu poziciju i odgovornost. Ukazano je da član 61. Zakona o upravi BiH propisuje da je ministar resornog ministarstva, u konkretnom slučaju Ministarstva odbrane, rukovodilac ministarstva i odgovoran je za zakonito obavljanje poslova ministarstva. On je u tom svojstvu obavezan na savjesno vršenje te funkcije i lično je odgovoran za njeno vršenje. Dalje, u skladu sa sistematizacijom radnih mjesta prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji MOBiH od 28. jula 2006. godine, na čelu Ministarstva je resorni ministar – ministar odbrane. Pored toga, odgovornost ministra je propisana i članom 15. Zakona o odbrani BiH, kojim je propisano da ministar upravlja i donosi propise o korištenju pokretne i nepokretne imovine. Dalje, ukazano je da je prvostepeno vijeće pravilno naglasilo da, prema Zakonu o upravi, ministar ima

obavezu čitanja sadržaja akata i popratne dokumentacije koja mu se donosi na potpis prije stavljanja potpisa na izuzetno važne saglasnosti u ime MOBiH za izvoz naoružanja i municije iz države BiH, za koji izvoz u to vrijeme uopće nisu ni postojale formalne pretpostavke. Navedeno je i da je evidentno da je apelant potpisivao akte koji su se ticali ugovora velike vrijednosti i ugovore čiji je predmet ugovaranja vrlo specifičan (vojna oprema, municija i naoružanje), o čemu je bio donesen i Dobojski sporazum, kao i nekoliko akata Predsjedništva BiH. U tim je aktima naglašena važnost izvršavanja ugovora u smislu rješavanja viška vojne imovine, a MOBiH je bio direktno zadužen da preuzme obavezu realizacije nerealiziranog dijela ugovora. Navedeno je da je prvostepeni sud pravilno naglasio profesionalnu poziciju ministra i obavezu dobrog poznavanja propisa koji se tiču poslovanja MOBiH.

31. Dalje, nisu prihvaćeni žalbeni navodi odbrane da je prvostepeno vijeće pogrešno interpretiralo činjenice u vezi s Dobojskim sporazumom zato što je vojna imovina samo fizički bila prisutna na lokacijama, ali nije bila u vlasništvu OSBiH. U vezi s tim, drugostepeno vijeće je istaklo da je predmet tog postupka upravo pokretna imovina za koju je, shodno članu 6. tog sporazuma, propisana procedura i za koju je MOBiH donio Rješenje broj 11-03-25-2332/09 od 14. maja 2009. godine kojim je proglasio viškove naoružanja, municije i minsko-eksplozivnih sredstava u OSBiH, a u prilogu akta je dostavljen pregled viškova naoružanja, municije i minsko-eksplozivnih sredstava u OSBiH. Navedeno je da tumačenje člana 6. Dobojskog sporazuma od prvostepenog vijeća nije nepravilno jer iz te odredbe proizlazi da je za sva sredstva koja su proglašena viškom morao biti upućen prijedlog na odobravanje Predsjedništvu BiH za rješavanje viškova imovine prodajom, donacijom i uništenjem. To znači da je MOBiH morao prije dodavanja novih sredstava u odluke, anekse i rješenja za isporuku koja nisu bila obuhvaćena osnovnim ugovorima tražiti odobrenje Predsjedništva BiH da se ta sredstva prodaju odnosno daju u zamjenu. Ukazano je da je o tome svjedočio svjedok D. P. koji je naveo da dvije odluke MOBiH iz marta i oktobra 2010. godine i četiri aneksa iz 2010. godine nisu upućivani komisiji niti Predsjedništvu BiH na odobrenje. Također, svjedok S. T., inspektor Generalnog inspektorata MOBiH, u svom iskazu je naveo da je prilikom rješavanja viškova naoružanja „za svako sredstvo pojedinačno, metak jedan, potrebna odluka Predsjedništva“. Iskaz tih svjedoka potvrdio je i svjedok D. M. koji je izjavio da MOBiH ne može ni u kojem slučaju prodati nekom nešto ili bilo šta uraditi (što se odnosi na prodaju, uništavanje ili donacije) bez saglasnosti Predsjedništva BiH. Sud je istakao da iz odredbe člana 6. Sporazuma proizlazi jasna obaveza da je za sva sredstva koja su proglašena viškom morao biti upućen na odobrenje prijedlog Predsjedništvu BiH za rješavanje viškova imovine prodajom, donacijom i uništenjem. To znači da je MOBiH morao prije dodavanja novih sredstava u odluke, anekse i rješenja za isporuku koja nisu bila obuhvaćena osnovnim

ugovorima tražiti odobrenje Predsjedništva BiH da se ta sredstva prodaju odnosno daju u zamjenu, što je apelant propustio učiniti. Sud je ukazao i da je članom 4. stav 1. Dobojskog sporazuma propisano da sva pokretna vojna imovina danom stupanja na snagu tog sporazuma postaje vlasništvo BiH, odnosno MOBiH. Stoga nije prihvaćen navod apelantove odbrane da MOBiH nije bilo vlasnik predmetne vojne imovine.

32. Drugostepeno vijeće je ocijenilo neosnovanim apelantove žalbene navode da nije pravilan zaključak prvostepenog vijeća kako je samo ministar odbrane trebao ulaziti u suštinu sadržaja i provjeru istinitosti sadržaja aneksa zato što je zakonska obaveza Pravobranilaštva BiH da štiti imovinu i imovinske interese BiH, a ne samo da se bavi formalnim aspektima ugovora kojima se prometuje imovina BiH. U vezi s tim, sud je ukazao da iz dokaza DT-3115 proizlazi da je Pravobranilaštvo BiH dalo saglasnost na predložene anekse za četiri ugovora na način da se ti ugovori mogu zaključiti u smislu da su pravno valjani i da će proizvoditi pravno djelovanje, ali da se također konstatira da aneksi imaju vrijeme i mjesto predaje, predmete predaje, prava i obaveze kupca i isplatu cijene. U saglasnostima se nije ulazilo u suštinu sadržaja koji se odnosi na vrijednost predmeta kupoprodaje i provjeru istinitosti sadržaja aneksa. O tome je svjedočila svjedokinja Ž. K., koja je tokom 2010. godine bila na funkciji zamjenika pravobranioca BiH. Svjedokinja je istakla da su u Pravobranilaštvu BiH svi po struci diplomirani pravnici koji ne razumiju artikle koji su predmet tog ugovora, te su se rukovodili onim što je MOBiH naveo i stajao iza toga da cijena ostaje nepromijenjena u odnosu na osnovne ugovore koji su zaključeni mnogo ranije. Dakle, zaključeno je da MOBiH odgovara za tačnost podataka koji se navode u ugovoru, odnosno aneksu. Dalje, ocijenjeni su neosnovanim navodi odbrane kojima je osporen zaključak prvostepenog vijeća da su aneksi bili potpisani prije dobijanja saglasnosti. U vezi s tim, navedeno je da je prvostepeno vijeće pravilno uočilo da je posebno indikativno vrijeme zaprimanja mišljenja Pravobranilaštva u MOBiH, koji datum je vidljiv na prijemnom pečatu te institucije. Mišljenje Pravobranilaštva BiH od 6. septembra 2010. godine je zaprimljeno u Ministarstvo 7. septembra 2010. godine, odnosno isti dan kada su sva četiri aneksa već bila potpisana (7. septembra 2010. godine). Sud je naveo da je očito da je traženo mišljenje bilo deklarativnog karaktera, da je sve unaprijed već bilo pripremljeno, pa se može zaključiti da bi, nezavisno od traženog mišljenja i potencijalnog ishoda traženja mišljenja, aneksi svakako bili potpisani.

33. Ocijenjeni su neosnovanim žalbeni navodi apelantove odbrane kojima su osporeni zaključci prvostepenog vijeća koji se odnose na analizu iskaza svjedoka koji su učestvovali u provjeri nepravilnosti u procedurama vezanim za ugovore MOBiH i pravnog lica „Scout“. U vezi s tim, drugostepeno vijeće je navelo da je prvostepeno vijeće dalo jasan pregled činjenica o kojima su

svjedočili navedeni svjedoci i da su dati detaljni razlozi zašto je prvostepeno vijeće ocijenilo njihove iskaze relevantnim i vjerodostojnim za zaključak u pogledu utvrđenih nepravilnosti poslovanja. Drugostepeno vijeće je ukazalo na relevantne dijelove iskaza tih svjedoka te je navelo da su ti iskazi pravilno ocijenjeni pojedinačno i u vezi s drugim dokazima. To proizlazi i iz dijela obrazloženja u kojem su iskazi navedenih svjedoka dovedeni u vezu s nalazom i mišljenjem vještaka za odbrambene tehnologije B. Z., koji je u potpunosti podudaran s njihovim iskazima. Obrazloženo je da je taj vještak zaključio da je primjenom četiri aneksa na osnovne ugovore izvršena izmjena količine i strukture sredstava, koja se generalno ogleda u značajnom smanjenju različitih tipova sredstava i značajnom povećanju količina za jedan manji broj sredstava (pretežno malog kalibra) za koje postoji stalni interes na tržištu municije i oružja.

34. Ocijenjeni su neosnovanim apelantovi žalbeni navodi da zaključak prvostepenog vijeća o tome da je postojao i dogovor između ministra i njegovog pomoćnika T. R. da se ugovori mijenjaju u korist pravnog lica „Scout“ nije zasnovan na bilo kojem dokazu, niti je sud naveo neke apelantove radnje u tom smislu. U vezi s tim, drugostepeno vijeće je navelo da je prvostepeno vijeće pravilno primijetilo da se takve radnje po pravilu dogovaraju neposredno između učesnika, te se ne može očekivati da takvim dogovorima prisustvuju očevici koji bi mogli razotkriti protivpravnost postupanja i aktera. U ovom slučaju, kako je obrazloženo, dokazi o postojanju dogovora da se ugovori mijenjaju u korist pravnog lica „Scout“ nalaze se u posrednim činjenicama i okolnostima, koje su u konačnici dovele do toga da je nanesena šteta državi BiH u korist pravnog lica „Scout“. Ukazano je da je, u tom pogledu, prvostepeno vijeće ispravno dovelo u vezu iskaz svjedoka M. Š. iz kojeg se može vidjeti način na koji su sporni aneksi sačinjavani. Svjedok je naveo da se to radilo „u hodu“, bez jasnih i pismenih instrukcija, ugovori su mijenjani u masivnom obimu, što nije mogao biti slučaj, predloženi aneksi su bili promptno odobravani itd. To sve, kako je zaključilo drugostepeno vijeće, odstupa od uobičajenih procedura u poslovanju jednog ministarstva. Navedeno je da je iskaz tog svjedoka potkrijepljen saglasnim izjavama svjedoka V. P. i M. M., zaposlenika u Sektoru za nabavku i logistiku, koji su na iste okolnosti svjedočili na isti način.

35. Također, drugostepeno vijeće je ocijenilo neosnovanim žalbene navode kojima je osporavao zaključak prvostepenog vijeća o tome da je postojao umišljaj kod apelanta da počini krivično djelo. U vezi s tim, drugostepeno vijeće je navelo da o činjenici postojanja prethodnog dogovora apelanta s pomoćnikom ministra T. R., kao i njima drugim poznatim licima govori upravo iskaz svjedoka I. P., stručnjaka za tehničke specifikacije, koji je radio na tenderu u sklopu Federalnog ministarstva odbrane. On je naveo da je T. R. prije potpisivanja aneksa unaprijed tražio od njega da dostavi spisak bolje i kvalitetnije municije, te mu je, s tim ciljem, osigurao nesmetan ulazak u skladišta, a tek nakon

toga bi uslijedio i pismeni zahtjev za zamjenu robe. Sud je također naveo da je utvrdio da apelant nije ni čekao da taj zahtjev bude zaprimljen zvanično, već je potpisao odluke o zamjeni, i to u više navrata. Kako je navedeno, to proizlazi iz činjenice da je apelant postupio po inicijativi kupca i prije nego je zahtjev pravnog lica „Scout“ od 17. marta 2010. godine zaprimljen u MOBiH, a u drugom slučaju isti dan kada je zahtjev od 20. oktobra 2010. godine zaprimljen u MOBiH. Sud je zaključio da sve to bez sumnje ukazuje na dogovoreno postupanje između apelanta i T. R. Stoga je drugostepeno vijeće utvrdilo da je prvostepeno vijeće moglo bez sumnje zaključiti da do izmjene osnovnih ugovora i potpisivanja spornih aneksa ugovora nije moglo doći bez prethodnog dogovora apelanta i pomoćnika ministra T. R. Pri tome je drugostepeno vijeće zaključilo da je prvostepeno vijeće pravilno naglasilo i činjenicu da je apelant svjesno propustio da pribavi potrebnu saglasnost Predsjedništva BiH.

36. Ocijenjena je neosnovanom i žalbena tvrdnja da nije jasno na koji način i na osnovu kojih je dokaza prvostepeno vijeće izvelo zaključak da je apelant kao ministar odbrane mijenjao nomenklaturne nazive sredstava. Stoga, apelant smatra da je pobijana presuda donesena na nezakonit način i slijedom pogrešne ocjene provedenih dokaza. U vezi s tim, drugostepeno vijeće je navelo da iz argumentacije pobijane presude proizlazi da je taj zaključak zasnovan na nalazu i mišljenju vještaka za odbrambene tehnologije B. Z. Taj vještak je u nalazu i mišljenju dao jasne prikaze stanja municije u skladištima OSBiH i naveo primjer za svaki tip municije koji je bio predmet aneksa ugovora. Na osnovu svih navedenih primjera vještak je zaključio da nije postojala detaljna analiza i da potpisivanje aneksa i izmjene koje su nastale nisu rezultat trenutnog stanja municije i oružja koje je bilo predmet osnovnog ugovora 2056/03. Na kraju je vještak zaključio da su te izmjene bile u korist pravnog lica „Scout“ jer je drastično smanjen asortiman sredstava, a izabrana su sredstva koja su u tom periodu bila popularna na tržištu, dok su istovremeno odbačena sredstva koja su već bila zastarjela u vojnom smislu. Osim toga, zaključak vještaka je da su u MOBiH ostala sredstva koja treba demilitarizirati, skladištiti i čuvati, iako je osnov tendera za ugovor bilo smanjenje zastarjelog i neperspektivnog oružja i municije.

37. Dalje, navedeno je da je apelant u žalbi ukazivao na dio iskaza svjedoka V. P. koji je naveo da je upravo odsjek kojim je rukovodio M. M. u okviru Sektora za nabavku i logistiku pripremao i provodio postupak zaključenja aneksa, a taj sektor je bio u direktnoj nadležnosti zamjenice ministra M. P. Taj svjedok je naveo ko je pripremao anekse ugovora, da je M. Š. imao sve elemente za izradu priloga i da apelant kao ministar u tim aktivnostima nije imao nikakvog učešća, niti u njegovim radnjama ima elemenata krivičnog djela koje mu je stavljeno na teret. Apelant je ukazao i na iskaz M. P., zamjenice ministra odbrane, tvrdeći da njen iskaz prvostepeno vijeće nije pravilno ocijenilo. U vezi s tim, drugostepeno vijeće je navelo da je M. P. u svom iskazu navela da je u inkriminiranom

periodu kao zamjenica ministra za upravljanje resursima u MOBiH radila na poslovima personala, logistike i finansija. Istakla je da je postojala procedura parafiranja i da je paraf od svih značio da je akt u skladu sa zakonom i tek bi tada išao na potpis ministru. U vezi s aneksima ugovora s pravnim licem „Scout“, svjedokinja je izjavila da nije bila uključena u taj predmet te da anekse nikada nije vidjela do momenta kada su bili problematizirani. S obzirom na poziciju koju je imala, svjedokinja je izjavila da je trebala biti upoznata ukoliko je taj aneks ugovora prošao Sektor za logistiku. Tek kada su aneksi problematizirani pitala se zašto ih nije dobila na paraf, te joj je rečeno da aneksi nisu došli na paraf jer je „bila na godišnjem odmoru“. Drugi apelantov zamjenik, svjedok Ž. M., naveo je da aneksi ugovora nikada nisu bili dostavljeni njemu na paraf. Sud je ukazao da je odbrana dostavila akte iz kojih proizlazi da ih je parafirao M. P. Međutim, radi se o popratnim aktima na zaključene anekse, ali je svjedokinja izjavila da nije parafirala anekse već samo popratne akte, kao i da se aneksi nisu nalazili u prilogu tih popratnih akata i da o njima nije ništa znala. Stoga je sud zaključio da se odbrana neosnovano poziva na iskaze svjedoka zamjenika ministra budući da oni nisu vidjeli sporne anekse, niti su evidentno bili uključeni u njihovo sačinjavanje. Procjenjujući vjerodostojnost iskaza tih svjedoka, drugostepeno vijeće je navelo da se o njihovom eventualnom učešću u inkriminiranom apelantovom postupanju nije izjasnio niti jedan saslušani svjedok koji bi potvrdio drugačije. Prema tome, sud je naveo da je iz njihovih iskaza zaključio da je krivično djelo počinjeno svjesno, sa što manje učešća ostalih rukovodećih službenika.

38. Drugostepeno vijeće je ocijenilo neosnovanim apelantove navode da prvostepeno vijeće suda nije pravilno ocijenilo iskaze svjedoka R. Č. i N. S. iz kojih, kako on smatra, proizlazi da se radilo komisijski, a ne pojedinačno ili iza zatvorenih vrata. Sud je, u vezi s tim, naveo da se, kada se izvrši uvid u sve iskaze svjedoka koje je prvostepeno vijeće saslušalo na okolnost rada Komisije za praćenje realizacije prodaje viškova naoružanja, te na osnovu odluke kojom se komisija formira, može zaključiti da je ta komisija imala zadatak samo da prati realizaciju ugovora u smislu koordinacije isporuka između OSBiH i MOBiH. O tome je, pored navedena dva svjedoka, govorio i svjedok Š. H., koji je izjavio da je Komisija postupala kako je to naznačeno u zaključenim aneksima, rješenjima i odlukama. Svjedok M. M., načelnik Zajedničkog štaba OSBiH, potvrdio je da su Oružane snage realizirale ugovore u skladu s naređenjima MOBiH. Taj svjedok je naveo da su oni imali zadatak da provedu u djelo ono čime je MOBiH zadužio Zajednički štab te se nisu upuštali u analizu aneksa. Stoga je sud ocijenio da je potpuno beznačajna činjenica da su postojale komisijske procedure, kako se navodi u žalbi, kada je očito da je Komisija za praćenje realizacije prodaje viškova naoružanja postupala po već zaključenim aneksima i po naređenjima MOBiH.

39. Na osnovu svega navedenog, drugostepeno vijeće je zaključilo da se prvostepena presuda ne zasniva na pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, na način kako to ukazuje odbrana u žalbenim prigovorima.

IV. Apelacije

a) Navodi iz apelacija

Navodi iz apelacije broj AP-5197/24

40. Apelant se pozvao na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija).

41. Apelant je naveo da su sudovi arbitrarno utvrdili njegovu ulogu u sistemu odlučivanja, te da su mu, primjenjujući sasvim pogrešna načela odgovornosti, stavili na teret štetno djelovanje po državni budžet u smislu iskorištavanja njegovih prava i obaveza. Dalje, apelant smatra da su sudovi pogrešno utvrdili subjektivni element odgovornosti, kao i da su pogrešno utvrdili kršenje procedura i normi. Zbog toga apelant smatra da su presude kontradiktorne u pogledu izreke i obrazloženja.

42. Apelant je, pozivajući se na praksu Ustavnog suda u predmetu broj AP-3623/15 (greška u označavanju apelacije, radi se o predmetu broj AP-3623/13, *op. a.*), ukazao da se u konkretnom slučaju, kada se govori o MOBiH, radilo o tipičnom primjeru organa sa složenom strukturom odlučivanja u kojem su mnogobrojni odjeli, sektori, javni dužnosnici, komisije itd. zaduženi za pojedine segmente rada koji, svi zajedno, rezultiraju nekim aktom, koji, na kraju, formalnopravno, potpiše lice koje predstavlja organ „prema vani“. Apelant je ukazao da je Ustavni sud u navedenoj odluci naglasio da kod kolektivnog odlučivanja ne može samo jedno lice biti krivo, a da sudovi, pri tome, ne obrazlažu zašto drugi ili ostali također nisu krivi za tu odluku. Naveo je i da je razlika između navedenog predmeta i njegovog slučaja to što je u njegovom slučaju odluka bila krajnji čin jednog procesa u kojem su mnoga lica bila formalno uključena i donosila prethodne odluke, dok je u predmetu broj AP-3623/13 odluka bila donesena unutar jednog kolektivnog tijela. Apelant je, dalje, istakao da sud mora utvrditi neki prethodni dogovor određenih lica ili neku odlučujuću radnju koju je neko preduzimao da bi drugi donosili nezakonite odluke jer odluku ne donosi pojedinac samostalno. Apelant tvrdi da sudovi nisu eksplicitno objasnili šta je to ili šta su to u konkretnom slučaju radnje izvršenja krivičnog djela, odnosno na koji način je pojedinac „zloupotrijebio svoj položaj ili ovlaštenje“ ako je neka radnja rezultat jednog kolektivnog odlučivanja. Dalje, apelant je istakao da je, ukoliko je u tako složenoj strukturi odlučivanja i procesa donošenja odluka uključeno više lica, potrebno jasno analizirati ko je izvorno nadležan za neko pitanje u materijalnopravnom smislu unutar

sistema, da li su svi koji su trebali biti uključeni u proces odlučivanja zaista bili uključeni, da li su svi svoj posao radili u skladu s ovlaštenjima i zakonito, ali se svi mogu osloniti na pretpostavku zakonitosti postupanja onog drugog. Tek ako se tvrdi da je neki akt nezakonit, potrebno je utvrditi da li postoje neke krivičnopravne aktivnosti, kao npr. da li je neko vršio pritisak, da li postoje prethodni dogovori itd. Bez tih odgovora – individualizacije odgovornosti za nezakonitost – nemoguće je optužiti samo jedno lice a da takva optužba ne bude arbitrarna. Stoga, apelant smatra da je pogrešan zaključak suda da čak i da postoji eventualna odgovornost drugih lica za štetu pričinjenu MOBiH, to ne može njega ekskulpirati za radnje koje je lično on kao lice koje odgovara za zakonit rad Ministarstva svjesno preduzeo s ciljem pogodovanja pravnom licu „Scout“. Apelant smatra da taj zaključak vodi ka kršenju pravičnosti postupka jer se načelo odgovornosti potpuno pogrešno tumači i jer se radi o selektivnoj pravdi. Apelant ističe da su svi državni službenici i zamjenici morali raditi u skladu sa zakonima i svako ima pravo da se osloni na tu pretpostavku. Stoga postavlja pitanje kako je moguće samo njemu utvrditi krivičnu odgovornost i staviti mu na teret nezakonite i štetne anekse ako je na njihovoj izradi, u okviru svojih nadležnosti i odgovornosti, radilo najmanje četiri, a najčešće šest osoba. Pri tome, apelant smatra da Sud BiH, s jedne strane, sasvim pogrešno tumači obavezu jednog ministra da „odgovara za zakonitost“ rada organa uprave jer mu automatski, bez dokazivanja subjektivnog elementa, stavlja na teret objektivnu odgovornost za rad drugog. Osim toga, apelant ukazuje da je Sud BiH ekskulpirao značaj involviranosti drugih institucija, posebno onih koje *ex lege* ispituju zakonitost postupanja i ispunjenosti pretpostavki za potpisivanje aneksa, naročito Pravobranilaštva BiH.

43. Dalje, apelant smatra da je arbitrarna odluka Suda BiH o njegovoj subjektivnoj odgovornosti. U vezi s tim je ukazao da je, kada se pođe od toga kakva je zaista bila shema izrade i donošenja aneksa, njegova subjektivna odgovornost morala počivati na dokazima koji van svake sumnje ukazuju da je bio svjestan i voljan da nezakonite anekse potpiše, a što se moralo dokazati kroz odnose sa svim drugim involviranim licima koja su pripremala i/ili odobravalala te iste anekse. Tvrdi da umišljaj nije dokazan budući da nije dokazano da je imao bilo kakvu ličnu korist. Apelant osporava zaključak suda da je on bio u dogovoru s pomoćnikom ministra T. R. i da je dogovorio da pomoćnik vrši neki utjecaj na podređene službenike kako bi oni napravili anekse štetnog sadržaja, što su oni navodno i napravili. Međutim, apelant ukazuje da je taj „prethodni dogovor“ nedokazan, kako direktnim dokazima tako i nedostatkom neke jasne slike indicija koje vode ka apsolutno neupitnom zaključku da je to tako. Stoga apelant smatra da u osporenim presudama ne postoji obrazloženje subjektivnog elementa krivnje na njegovoj strani u skladu sa standardima iz člana 6. Evropske konvencije. Smatra da su navodi Suda BiH arbitrarni jer mu je sud stavio na teret „načelo objektivne odgovornosti“ za zakonitost rada

Ministarstva i jer ekskulpiraju mnogobrojne unutrašnje i vanjske obrađivače, donosioce akata, bez kojih nije moglo da dođe do aneksa kakvi su doneseni.

44. Apelant, dalje, u opširnim navodima osporava način na koji je Sud BiH utvrdio činjenično stanje. U tom smislu apelant osporava zaključke suda u vezi s obavezom MOBiH da primijeni član 6. Dobojskog sporazuma i traži odobrenje od Predsjedništva BiH, osporava utvrđenja u vezi s pribavljanjem saglasnosti Predsjedništva BiH i nedostatkom transparentnosti u tom predmetu. Na osnovu toga zaključuje da je Sud BiH pogrešno tumačio Dobojski sporazum i pravnu prirodu potpisanih aneksa, što se reflektiralo kao pogrešno stavljanje njemu na teret radnji izvršenja krivičnog djela.

Navodi iz apelacije broj AP-5293/24

45. Apelant se pozvao na povredu prava iz člana II/1, II/2, II/3.e) i II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 6. tačka 1, člana 7. tačka 1. i čl. 13, 14. i 17. Evropske konvencije.

46. Apelant smatra da su u obrazloženju osporene presude izostali razlozi i obrazloženja iz kojih proizlazi da je odgovoreno na suštinska pitanja istaknuta u žalbi, a koja su se odnosila na zaključak o postojanju krivičnog djela i njegove krivične odgovornosti. Apelant smatra da je sud zanemario specifičnost kada zaposleni sačini akt kojim će se počiniti zloupotreba, čije sačinjavanje spada u službene dužnosti zaposlenika, ali za čije odobravanje je nadležan rukovodilac organa uprave, kao što je to bio slučaj s apelantom. Te specifičnosti se mogu implementirati tako što državni službenik djeluje u sporazumu sa svojim pretpostavljenim ili drugim službenim licem, pri čemu rukovodilac organa – apelant, nije upoznat s predmetnom zloupotrebom, ali je potpisao sporni akt. Tada je rukovodilac – apelant u neotklonjivoj stvarnoj zabludi jer je zbog postupka verifikacije, odnosno tzv. parafiranja akta, smatrao da je on uredan, odnosno nije bio svjestan da čini krivično djelo jer je smatrao da postoje okolnosti da je njegovo postupanje bilo dozvoljeno. Stoga smatra da su sudovi povrijedili načelo *in dubio pro reo* tako što su, iako Tužilaštvo nije van razumne sumnje dokazalo da on nije bio u neotklonjivoj stvarnoj zabludi, izveli zaključak na njegovu štetu proizvoljno primijenivši zakon. Apelant tvrdi da Sud BiH nije van razumne sumnje dokazao da je postupao s direktnim umišljajem kada je potpisao odluku i saglasnost na zahtjev Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, koje je bilo nosilac postupka u predmetu izdavanja dozvole za izvoz, koju su prethodno pripremili i parafirali državni službenici, šef odsjeka, pomoćnik ministra, nakon čega je tako pripremljenu odluku, ali i saglasnost, kao i anekse, on potpisao.

47. Apelant smatra da je Sud BiH propustio da utvrdi postojanje subjektivnog i objektivnog identiteta između optužbe i optuženika na njegovu štetu, kršeći pravo na obrazloženje u vezi sa

žalbenim navodima koji se tiču bića krivičnog djela, odnosno kršeći pravo na obrazloženu presudu. Smatra da Sud BiH nije razmotrio stvarne žalbene razloge i nije obrazložio razloge kojim se rukovodio prilikom odbijanja žalbenih navoda odbrane. Apelant, također, smatra da je sud propustio utvrditi postojanje umišljaja na njegovoj strani. U vezi s tim je istakao da činjenični opis djela u izreci presude kojom se apelant proglašava krivim mora sadržavati činjenice i okolnosti iz kojih proizlazi da je u vrijeme preduzimanja radnje počinjenja apelant bio svjestan da iskorištava svoj službeni položaj ili ovlaštenje, kao i da na taj način za sebe ili drugog pribavlja kakvu korist, drugom nanosi kakvu štetu ili da takve posljedice mogu nastupiti, te da je htio ili pristao na posljedicu preduzetih radnji. Smatra da to u konkretnom slučaju nije van razumne sumnje utvrđeno.

48. Dalje, apelant je naveo da je krivično djelo za koje je osuđen blanketno krivično djelo, što znači da se zakonsko obilježje određuje i dopunjuje posebnim zakonima i propisima, koji uređuju ovlaštenja službenog lica. Kod tih krivičnih djela dio krivičnopravne odredbe sadrži opis određenog krivičnog djela, ali tako da za pojedino obilježje upućuje na drugi propis. Apelant ukazuje da je Sud BiH u osporenim presudama proizvoljno primijenio materijalne propise jer nije povezao krivično djelo zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja s materijalnopravnim propisima koji preciziraju njegove obaveze po kojima postupuje.

49. Apelant također smatra da je na njegovu štetu počinjena povreda prava na pravično suđenje u vezi s pravom savjesne i brižljive ocjene dokaza. Pri tome posebno naglašava da je izostala savjesna i brižljiva ocjena dokaza, svjedočenje M. P. (koja je u inkriminirano vrijeme bila zamjenica ministra), i dovođenja tog svjedočenja u vezu sa svjedočenjem svjedoka M. Š. i V. P. u kontekstu načela *in dubio pro reo*. Također, smatra da je to načelo povrijeđeno prilikom utvrđivanja postojanja svih elemenata bića djela za koje je osuđen, posebno utvrđivanja svojstva odgovornog lica i postojanja umišljaja kod apelanta van razumne sumnje. Navodi i da je osuđujuća presuda zasnovana na paušalnom zaključku „o postojanju dogovora“ između njega i pomoćnika ministra T. R.

50. Dalje, apelant je naveo da postoji iscrpna sudska praksa u BiH u kojoj su sudovi donosili oslobađajuću presudu na osnovu člana 299. tačka a) ZKPFBiH iz razloga što dispozitiv optužnice za krivično djelo zloupotrebe položaja nije sadržavao sva zakonska obilježja tog krivičnog djela, te člana 299. tačka c) ZKPFBiH iz razloga što tužilaštvo nije dokazalo da je optuženik počinio krivično djelo za koje se optužuje. Time je povrijeđeno i apelantovo pravo na pravično suđenje u vezi s pravno nedozvoljenom proizvoljnom primjenom propisa. Apelant je istakao da izraz „van svake razumne sumnje“ označava najviši stepen sumnje zasnovan na prikupljenim dokazima koji upućuju na zaključak da je izvršeno krivično djelo. Smatra da u konkretnom postupku nije poštovan osnovni

zahtjev krivičnog pravosuđa da tužilac mora van razumne sumnje dokazati optužbu. Apelant se u tom dijelu pozvao na praksu Ustavnog suda u predmetima br. AP-1478/20 i AP-5/05.

51. Apelant je u pogledu navoda o povredi člana 13. Evropske konvencije naveo da drugostepeno vijeće nije uzelo u obzir žalbene razloge odbrane u odnosu na njegov umišljaj, niti je dalo obrazloženja u skladu sa standardima iz člana 6. Evropske konvencije.

52. Apelant smatra i da je žrtva diskriminacije jer mu je tendencioznim kršenjem prava na pravično suđenje povrijeđeno pravo na jednakost postupanja tako što je Sud BiH u odnosu na njega odstupio od svoje izražene sudske prakse.

Navodi iz apelacije broj AP-5307/24

53. Apelant se pozvao na povredu prava na pravično suđenje. On smatra da mu je navedeno pravo povrijeđeno selektivnim tumačenjem provedenih dokaza i arbitrarnom primjenom odredaba Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku.

54. Apelant smatra da Sud BiH nije ukazao koji su to jasni i kristalno čisti dokazi koji bez ikakve sumnje ukazuju da je postojao *dolus directus*. Apelant navodi da je tačno da je on imao status službenog lica, ali da to nije pokazatelj da je počinio bilo kakvo krivično djelo, niti opis inkriminacije ukazuje da je na bilo kakav način ostvareno bitno obilježje krivičnog djela za koje je osuđen. Ukazuje da svjedoci optužbe nisu potvrdili da je postupao nezakonito te da niti jedan dokaz materijalne prirode nije potvrdio da je postojao bilo kakav dogovor.

55. Dalje, apelant osporava zakonitost dokaza, odnosno nalaz i mišljenje vještaka B. Z. budući da je tog vještaka u parničnom postupku angažiralo pravno lice „Scout“. U vezi s tim, osporava se i nalaz i mišljenje vještaka B. D. s obzirom na to da je proizašao iz vještačenja vještaka B. Z.

56. Apelant je opisao lanac donošenja odluka u MOBiH, te ukazao na postojanje stvarne zablude na njegovoj strani, ističući da nema kumulativnog uvjeta, odnosno bitnog elementa bića krivičnog djela, tj. opisa kršenja blanketnog propisa. Apelant je naveo da odredbe blanketnog propisa iz radnje krivičnog djela ne definišu odgovornost ministra, pa se može zaključiti da je apelant bio u uvjerenju da postupao u skladu sa zakonom, imajući u vidu da je sve akte potpisivao tek nakon što su ih parafirali autori, rukovodioci i zamjenici ministra. Ističe da su postupanja M. Š., M. M. i M. P. apelanta doveli u zabludu o zakonitosti akata koje su oni pripremili. Pri tome, u dokaznom materijalu nema dokaza da je on u vezi s radnjama koje su preduzimali nadležni iz MOBiH znao ili naložio preduzimanje bilo koje radnje koja bi pogodovala pravnom licu „Scout“ da ostvari neku korist, osim što je izvršavao imperativnu obavezu iz Dobojskog sporazuma.

57. Dalje, apelant je naveo da Tužilaštvo nije dokazalo navode iz optužnice u skladu sa standardom sudske prakse van svake razumne sumnje, te da se sud nije rukovodio načelima *in dubio pro reo* i pretpostavke nevinosti. U vezi s tim, apelant tvrdi da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da je sud izvršio potpuno pogrešnu ocjenu izvedenih dokaza i da je sva svjedočenja pogrešno interpretirao. Apelant smatra da je pogrešan zaključak Suda BiH o postojanju umišljaja kod njega budući da se sud nije pozvao ni na jedan objektivni dokaz koji bi upućivao na opravdanost tog zaključka.

b) Odgovori na apelacije

58. Sud BiH je naveo da su pitanja koja apelant problematizira apelacijama u cijelosti tretirana u žalbenom postupku, te da je Sud BiH na sve navode dao detaljnu argumentaciju u drugostepenoj presudi, na koju se sud pozvao i naglasio da ostaje pri svim donesenim zaključcima iz osporene presude. Dalje, sud je istakao da apelant neosnovano ukazuje na to da postoji proizvoljnost u primjeni zakona i utvrđivanju činjenica te u davanju razloga u presudama. Istaknuto je da su u drugostepenoj presudi navedene odredbe koje definiraju apelantovu poziciju i odgovornost i o tome data argumentacija u paragrafu 41. Kada su u pitanju činjenična utvrđenja, uključujući i ona koja se odnose na umišljaj, sud je naveo da se njegov zaključak zasniva na iskazima brojnih svjedoka i ostalih dokaza označenih u presudi. Kada su u pitanju zaključci koji se odnose na postojanje umišljaja kod apelanta, sud je istakao da je o tome iznio stav u par. 73. i 74. presude. U pogledu apelantovih navoda o proizvoljnoj primjeni prava, sud je naveo da je pravilnost primjene prava u tom predmetu posebno vezana za okolnost koja se u apelaciji ističe u vezi s postojanjem „stvarne zablude“, na što je sud odgovorio u osporenoj presudi. U vezi sa svim ostalim navodima iz apelacija, sud je naveo da nisu osnovani, da predstavljaju lične stavove i tumačenje prava apelantovih branilaca, koji nemaju uporište u činjeničnim i materijalnim utvrđenjima suda.

59. Tužilaštvo je navelo da nisu osnovani apelantovi navodi budući da optužnica protiv apelanta sadrži sve elemente djela propisane zakonom, odnosno bitne činjenice iz kojih proizlaze sva zakonska obilježja krivičnog djela koje je apelantu stavljeno na teret, a isto sadrži i dispozitiv presude kojom je apelant proglašen krivim. Istaknuto je da je u dispozitivu precizno navedeno po kojim odredbama zakonskih i podzakonskih akata je apelant, u svojstvu ministra odbrane, bio dužan postupati, odnosno kojim aktima su propisana ovlaštenja ministra koja su u konkretnom slučaju iskorištena kako bi se postupilo protivno odredbama tzv. Dobojskog sporazuma, odlukama Predsjedništva BiH, odredbama osnovnih preuzetih ugovora o prodaji zastarjelog, neperspektivnog i viška naoružanja i municije s pravnim licem „Scout“, zaštitnim klauzulama iz osnovnih ugovora i dr., što je sve opisano u izreci presude, odnosno detaljno analizirano u njenom obrazloženju, naročito u par. 52–104. U pogledu

apelantovih navoda kojima se osporava zakonitost nalaza i mišljenja vještaka B. Z. (a samim tim i nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke B. D.), Tužilaštvo je istaklo da je sud u presudama pravilno zaključio da taj nalaz ne predstavlja dokaz koji je pribavljen bilo kakvim povredama ZKP-a. Dalje, Tužilaštvo je ocijenilo neosnovanim apelantove navode da Sud BiH nije ukazao na jasne i kristalno čiste dokaze koji bez sumnje ukazuju da je postojao *dolus directus* budući da iz provedenih materijalnih dokaza i iskaza svjedoka nije proizašlo da je apelant postupao nezakonito, ili u bilo kakvom udruženju ili dogovoru. U vezi s tim, navedeno je da je tokom krivičnog postupka postojanje apelantovog umišljaja proizašlo iz svih provedenih dokaza, iz kojih je nedvojbeno utvrđen ponavljajući obrazac apelantovog postupanja, odnosno umišljaj apelanta koji je iskorištavanjem svog službenog položaja omogućio stjecanje imovinske koristi pravnom licu „Scout“. U vezi s tim, istaknuto je da je sud u potpunosti obrazložio zaključak u pogledu utvrđenog subjektivnog elementa krivičnog djela za koje je apelant osuđen, te dao svestrano obrazloženje o tome. Iz tih razloga Tužilaštvo smatra neosnovanim apelantove navode da je bio doveden u zabludu s obzirom na to da je akte potpisivao nakon što ih je parafiralo više drugih zaposlenika, o čemu je Sud BiH već odlučivao i dao ispravnu argumentaciju u svojoj drugostepenoj presudi (par. 27–35. presude), obrazlažući dokaze iz kojih je nedvosmisleno i jasno proizašao subjektivni odnos apelanta prema djelu. Tužilaštvo smatra da su neosnovani apelantovi navodi koji se odnose na hijerarhiju u MOBiH, odnosno navodi da „ne može samo ministar biti odgovoran bez prethodno utvrđene odgovornosti svih lica koja su učestvovala u postupku donošenja akata“ s obzirom na to da se odgovornost ministra ne može umanjiti ili isključiti eventualnom odgovornošću bilo kojih drugih lica, o čemu je sud dao detaljno obrazloženje (par. 66–74. obrazloženja prvostepene presude). Tužilaštvo je navelo da nisu osnovani apelantovi navodi da umišljaj nije proizašao ni iz iskaza svjedoka budući da je sud svaki iskaz ocijenio i detaljno analizirao, kako pojedinačno tako i u vezi sa svim drugim izvedenim dokazima. Osim toga, istaknuto je da, iako se apelacijama pokušava ukazati na odgovornost drugih lica, dok se odgovornost ministra u potpunosti isključuje, to je apsolutno neprihvatljivo. Naime, tokom postupka odgovornost ministra utvrđena je na osnovu svih izvedenih dokaza iz kojih nesumnjivo proizlazi njegov odnos prema djelu (svijest i volja), odnosno proizlazi činjenica da je svjesno, a ne slučajno, donosio akte isključivo u interesu pravnog lica „Scout“, na koji način je u konačnici prouzrokovana šteta za budžet BiH.

V. Relevantni propisi

60. **Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09,

16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – odluka USBiH, 42/18 – rješenje USBiH, 65/18, 22/21 – odluka USBiH i 8/22 – rješenje USBiH) u relevantnom dijelu glasi:

Član 3.

Pretpostavka nevinosti i in dubio pro reo

(1) Svako se smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja.

(2) Sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, Sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.

Slobodna ocjena dokaza

Član 15.

Pravo Suda, Tužitelja i drugih organa koji učestvuju u krivičnom postupku da ocjenjuju postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.

Razlozi za izuzeće

Član 29.

Sudija ne može vršiti sudijsku dužnost:

- a) ako je oštećen krivičnim djelom,*
- b) ako mu je osumnjičeni odnosno optuženi, njegov branitelj, Tužitelj, oštećeni, njegov zakonski zastupnik ili punomoćnik, bračni odnosno vanbračni drug ili srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kojeg stepena, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, a po tazbini do drugog stepena,*
- c) ako je s osumnjičenim, odnosno optuženim, njegovim braniteljem, Tužiteljem ili oštećenim u odnosu staratelja, staranika, usvojitelja, usvojenika, hranitelja ili hranjenika,*
- d) ako je u istom krivičnom predmetu učestvovao kao sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje ili je postupao kao tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik ili punomoćnik oštećenog ili je saslušan kao svjedok ili kao vještak,*

- e) ako je u istom predmetu učestvovao u donošenju odluke koja se pobija pravnim lijekom,*
- f) ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u njegovu nepristrasnost.*

Član 34. stav (1)

Izuzeće Tužitelja i drugih učesnika u postupku

(1) Odredbe o izuzeću sudije shodno se primjenjuju i na Tužitelja i osobe koje su na osnovu zakona ovlaštene da ga zastupaju u postupku, zapisničare, sudske tumače, stručne osobe, kao i na vještake, ako za njih nije što drugo određeno.

Član 98.

Ko ne može biti vještak

- (1) Za vještaka se ne može odrediti osoba koja ne može biti saslušana kao svjedok (član 82.) ili osoba koja je oslobođena od dužnosti svjedočenja (član 83.), kao ni osoba prema kojoj je krivično djelo učinjeno, a ako je takva osoba određena - na njenom nalazu i mišljenju ne može se zasnivati sudska odluka.*
- (2) Razlog za izuzeće vještaka (član 34.) postoji i za osobu koja je zajedno s osumnjičenim, odnosno optuženim ili oštećenim u radnom odnosu u istom organu, preduzeću ili drugoj pravnoj osobi ili kod samostalnog privrednika, kao i za osobu koja je u radnom odnosu kod oštećenog ili osumnjičenog, odnosno optuženog.*
- (3) Za vještaka se neće uzeti osoba koja je saslušana kao svjedok.*

Dokazi na kojima se zasniva presuda

Član 281. stav (2)

(2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

Član 306.

Granice ispitivanja presude

Vijeće apelacionog odjeljenja ispituje presudu u onom dijelu u kojem se ona pobija žalбом.

Član 313.

Odbijanje žalbe

Vijeće apelacionog odjeljenja će presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu kad utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija žalbom.

61. **Krivični zakon Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18 i 46/21)

U konkretnom slučaju primjenjuje se neslužbeni prečišćeni tekst **Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07 i 8/10) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

Značenje izraza u ovom zakonu

Član 1. stav 3.

(3) Službeno lice je izabrani ili imenovani funkcioner u organima zakonodavne, izvršne i sudske vlasti Bosne i Hercegovine i u drugim državnim i upravnim ustanovama ili službama koje vrše određene upravne, stručne i druge poslove u okviru prava i dužnosti vlasti koja ih je osnovala; lice koje stalno ili povremeno vrši službenu dužnost u navedenim upravnim organima ili ustanovama; ovlašteno lice u privrednom društvu ili u drugom pravnom licu kojem je zakonom ili drugim propisom donesenim na osnovu zakona povjereno vršenje javnih ovlaštenja, a koje u okviru tih ovlaštenja obavlja određenu dužnost; te drugo lice koje uz naknadu ili bez naknade obavlja određenu službenu dužnost na osnovu ovlaštenja iz zakona ili drugog propisa donesenog na osnovu zakona.

Zloupotreba položaja ili ovlaštenja

Član 220. st. 1. i 3.

(1) Službena ili odgovorna osoba u institucijama Bosne i Hercegovine, koja iskorištavanjem svog službenog položaja ili ovlaštenja, prekoračivši granice svog službenog ovlaštenja ili ne izvršivši svoje službene dužnosti, pribavi sebi ili drugom kakvu korist, drugom nanese kakvu štetu ili teže povrijedi prava drugog, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi 50.000 KM, učinilac će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

62. **Zakon o upravi** („Službeni glasnik BiH“ br. 32/02, 102/09 i 72/17)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

5. Rukovođenje organima uprave

Član 55. st. (1) i (2)

Radom ministarstva rukovodi ministar, a radom upravne organizacije rukovodi direktor, odnosno rukovodilac čiji je naziv određen zakonom o osnivanju upravne organizacije.

Ministar ima zamjenika koji se imenuje na isti način kao i ministar, s tim da ne može biti iz istog konstitutivnog naroda iz kojeg je imenovan ministar.

1. Rukovodilac organa uprave, njegov zamjenik, rukovodeći službenici i službenici s posebnim ovlaštenjima

Član 61.

Organom uprave rukovodi rukovodilac.

Rukovodilac organa uprave predstavlja organ uprave, organizuje i osigurava zakonito i efikasno obavljanje poslova, donosi propise i izdaje druge akte za koje je ovlašten i preduzima druge mjere iz nadležnosti organa uprave, te odlučuje u skladu sa zakonom o pravima, obavezama i odgovornostima državnih službenika i zaposlenika u vršenju službe.

Rukovodioca organa uprave imenuje i razrješava organ određen Ustavom i zakonom.

Rukovodilac organa uprave obavezan je da na osnovu i u okviru Ustava, zakona, drugih propisa i smjernica Vijeća ministara savjesno vrši povjerenju mu funkciju i lično je odgovoran za njeno vršenje, kao i za rad organa kojim rukovodi.

[...]

63. **Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17)

U konkretnom slučaju primjenjuje se neslužbeni prečišćeni tekst **Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 5/03, 42/03, 26/04,

42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09 i 87/12) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 20.

Ministarstvom rukovodi ministar u saradnji sa zamjenikom ministra i sekretarom ministarstva.

Ministar je za svoj rad i stanje u područjima koja su u djelokrugu rada ministarstva odgovoran Vijeću ministara BiH.

Ministar ima jednog zamjenika ministra koji se imenuje na isti način kao i ministar, s tim da ne može biti iz istog naroda iz čijih redova je biran ministar.

64. **Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ broj 88/05) u relevantnom dijelu glasi:

Član 15. tačka m)

(Organizacione i administrativne nadležnosti)

Ministar odbrane Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ministar odbrane) ima sljedeće organizacione i administrativne nadležnosti, koje su predmet vrhovne komande i kontrole Predsjedništva:

[...]

m) upravlja i donosi propise o korištenju pokretne i nepokretne imovine.

Član 19.

(Odgovornosti zamjenika ministra odbrane)

(1) Ministar odbrane imat će dva zamjenika: zamjenika ministra odbrane za politiku i planiranje i zamjenika ministra odbrane za upravljanje resursima.

(2) Zamjenik ministra odbrane za politiku i planiranje odgovoran je za:

a) politiku i planiranje,

b) međunarodnu saradnju,

c) vojnoobavještajne poslove i sigurnost,

d) komandu, kontrolu i komunikacije.

(3) Zamjenik ministra odbrane za upravljanje resursima odgovoran je za:

a) *upravljanje osobljem,*

b) *finansije i budžet,*

c) *nabavku i logistiku.*

(4) *Ministar odbrane i njegova dva zamjenika neće biti iz reda istog konstitutivnog naroda.*

65. **Pravilnik o unutarnjem ustroju Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine** (broj 04-02-4045/06 od 28. jula 2006. godine, broj 04-02-2953-10/13 od 13. decembra 2013. godine i broj 04-03-2-3182-21/14 od 11. maja 2015. godine; dostavljen na uvid na hrvatskom jeziku u prilogu zahtjeva)

U konkretnom slučaju primjenjuje se **Pravilnik o unutarnjem ustroju Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine** (broj 04-02-4045/06 od 28. jula 2006. godine), koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 27.

(Rukovođenje Ministarstvom)

(1) *Radom Ministarstva rukovodi ministar.*

(2) *U rukovođenju ministarstvom, Ministar ostvaruje suradnju sa zamjenicima ministra obrane i tajnikom ministarstva.*

(3) *Ministar ima ovlaštenja i obveze sukladno s Ustavom BiH, Zakonom o obrani BiH («Službeni glasnik BiH», broj 88/05)) (u daljem tekstu: Zakon o obrani), Zakonom o upravi BiH («Službeni glasnik BiH», broj 32/02), Zakonom o Vijeću ministara BiH («Službeni glasnik BiH», broj 38/02)(u daljem tekstu: Zakon o Vijeću ministara) i Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave BiH («Službeni glasnik BiH», broj 5/03) (u daljem tekstu: Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH).*

66. **Sporazum o konačnom raspolaganju svim pravima i obavezama na pokretnoj imovini koja će i dalje služiti za potrebe odbrane** (<https://www.mod.gov.ba/files/file/dokumenti/logistika/Sporazum%20o%20konacnom%20raspolaganju%20svim%20pravima%20i%20obavezama%20na.pdf>, pristupljeno 2. februara 2026. godine) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1. st. (1) i (2)

(Predmet Sporazuma)

(1) *Ovim Sporazumom reguliše se prenos vlasništva na pokretnom imovinom iz člana 70. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 88/05) kako je definisana u članu 2. ovog Sporazuma.*

(2) *Ovim Sporazumom se također regulira postupak identifikovanja i proglašavanja viškova pokretne imovine iz stava (1) ovog člana, te raspolaganje istom.*

Član 6. st. od (1) do (3)

(Postupanje sa pokretnom vojnom imovinom)

(1) *Ministarstvo obrane donosi Rješenje o oglašavanju viškova pokretne vojne imovine i isto zajedno sa prijedlogom za rješavanje viškova imovine (prodaja, donacija i uništenje) dostavlja na odobravanje Predsjedništvu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Predsjedništvo).*

(2) *Nakon što Predsjedništvo odobri Prijedlog Ministarstva obrane o rješavanju viškova pokretne vojne imovine Ministarstvo obrane formira Komisiju za provođenje postupka rješavanja viškova pokretne vojne imovine.*

(3) *Komisija iz stava (2) ovog člana dužna je postupak rješavanja viškova pokretne vojne imovine provoditi sukladno važećim zakonskim propisima i procedurama, koji reguliraju predmetnu materiju, a sve odluke donositi koncenzusom svih članova u pisanoj formi.*

Član 11.

(Ugovori prijašnjih Ministarstava odbrane entiteta)

(1) *Izuzetno od odredbi člana 72. stav (2) Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 88/05) i u skladu sa ovim Sporazumom Bosna i Hercegovina-Ministarstvo odbrane kao pravni sukcesor preuzima slijedeće neizvršene ugovore o prodaji pokretne vojne imovine:*

a) *Ugovor broj 10-03-41-2056/03 umjesto Federacije Bosne i Hercegovine-Federalno ministarstvo odbrane/obrane.*

b) *Ugovor broj 10-03-41-1358/04 umjesto Federacije Bosne i Hercegovine-Federalno ministarstvo odbrane/obrane.*

c) Ugovor broj 10-03-41-1325/04 umjesto Federacije Bosne i Hercegovine-Federalno ministarstvo odbrane/obrane.

d) Ugovor broj 09/2004 umjesto Republike Srpske-Republička direkcija za proizvodnji i promet naoružanja i vojne opreme

e) Ugovor broj 10/2004 umjesto Republike Srpske-Republička direkcija za proizvodnji i promet naoružanja i vojne opreme

(2) Vlade entiteta dostavljaju svu arhivu, spise i ostale dokumente vezane za ugovore iz stava 11 i ovog člana Ministarstvu odbrane u roku od 14 dana od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma.

(3) Ministarstvo odbrane preduzima sve neophodne radnje i postupke kako bi osiguralo usklađenost ugovora iz stava (I) ovog člana sa važećim međunarodnim sporazumima i zakonima i propisima Bosne i Hercegovine.

(4) Ministarstvo odbrane danom stupanja na snagu ovog Sporazuma preuzima sve aktivnosti potrebne za izvršenje ugovora iz stava (I) ovog člana.

5) Izuzetno od odredbi člana 7. ovog Sporazuma, nakon izvršenja ugovora iz stava (I) ovog člana ostvarena sredstva, a u skladu sa zakonom doznačena Trezoru, se raspoređuju na slijedeći način i po slijedećem redoslijedu:

a) Plaćanje troškova prodaje predmetne pokretne vojne imovine ukoliko ih ima

b) Preostala sredstva se iz Trezora, u skladu sa zakonom i relevantnim procedurama doznačuju na slijedeći način:

1) Sredstva ostvarena nakon izvršenja ugovora iz stava (1) tačke a. b. i c ovog člana doznačuju se Federaciji Bosne i Hercegovine,

2) Sredstva ostvarena nakon izvršenja ugovora iz stava (I) tačke d i e ovog člana doznačuju se Republici Srpskoj.

VI. Dopustivost i meritum

67. Ustavni sud utvrđuje da apelacije ispunjavaju uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da su podnesene u roku, da ispunjavaju i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda, te da nisu očigledno (*prima facie*) neosnovane, u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

68. Apelant pobija navedene presude tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njegova prava iz čl. II/1, II/2, II/3.e) i II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 6. tačka 1, člana 7. tačka 1. i čl. 13, 14. i 17. Evropske konvencije.

a) Pravo na pravično suđenje

69. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

70. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

71. Iz opširnih apelacionih navoda proizlazi da apelant tvrdnje o povredi prava na pravično suđenje zasniva na prigovorima koji se tiču obrazloženja osporenih presuda u vezi s pitanjima primjene materijalnog prava, zakonitosti dokaza na kojim su zasnovane osporene presude, brižljive i savjesne ocjene dokaza optužbe i odbrane te utvrđenog činjeničnog stanja. Pri tome, apelant ukazuje da drugostepeno vijeće nije adekvatno ispitalo njegove žalbene navode.

72. U vezi s tim navodima, Ustavni sud prvenstveno ukazuje da je, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), prvenstveno na domaćim organima, naročito sudovima, da rješavaju probleme tumačenja domaćih zakona. Evropski sud ističe da ne treba postupati kao sud „četvrte instance“, te da stoga neće, prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije (kojem korespondira član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine), dovoditi u pitanje ocjenu domaćih sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili „očigledno nerazumnim“ (vidi Evropski sud, *Aščerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. decembra 2019. godine, predstavka broj 52871/13, tačka 23. s daljnjim referencama). Takvu praksu dosljedno slijedi i Ustavni sud u odnosu na odluke redovnih sudova (vidi, između ostalih, Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-4033/20 od 22. juna 2022. godine, tač. od 42. do 45. s daljnjim referencama, objavljenu na www.ustavnisud.ba).

73. Dalje, Evropski i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom

predmetu. Međutim, oni istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali (vidi Evropski sud, *Ayetullah AY protiv Turske*, presuda od 27. oktobra 2020. godine, predstavke br. 29084/07 i 1191/08, tačka 128, i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o meritumu broj AP-3156/20 od 24. marta 2020. godine, tačka 42, dostupna na www.ustavnisud.ba). Ustavni sud se neće miješati u način na koji su redovni sudovi usvojili dokaze kao dokaznu građu. Ustavni sud se neće miješati u situaciju kada redovni sudovi povjeruju dokazima jedne strane u postupku na osnovu slobodnog sudskog uvjerenja. To je isključivo uloga redovnih sudova, čak i kada su izjave jednog te istog svjedoka date na javnoj raspravi i u istrazi suprotne jedna drugoj (vidi, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Sorokins i Sorokina protiv Latvije*, presuda od 28. maja 2013. godine, predstavka broj 45476/04, tačka 110).

74. U pogledu apelantovih tvrdnji o nezakonitosti dokaza nalaza i mišljenja vještaka, Ustavni sud zapaža da je prvostepeno i drugostepeno vijeće navelo jasne i relevantne razloge zbog kojih su smatrali neosnovanim tvrdnje o navodnoj pristranosti vještaka. Naime, u odlukama je jasno obrazloženo da okolnost da je isti vještak ranije bio angažiran u parničnom postupku u kojem je pravno lice „Scout“ bilo stranka sama po sebi ne predstavlja dokaz postojanja poslovnog ili drugog odnosa koji bi doveo u pitanje njegovu nepristranost ili zakonitost provedenog vještačenja u konkretnom krivičnom postupku. Također, iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da je vještačenje određeno nalogom suda, uz jasno definiran predmet i obim vještačenja, što dodatno isključuje mogućnost proizvoljnog postupanja. Stoga, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi dali ustavnopravno prihvatljivo obrazloženje zbog čega osporeni dokaz nisu ocijenili nezakonitim, te u okolnostima konkretnog slučaja ne nalazi elemente koji bi upućivali na povredu prava na pravično suđenje.

75. Dalje, apelant je naveo da Sud BiH nije pravilno utvrdio činjenično stanje u kontekstu njegovog statusa i uloge u lancu odlučivanja, odnosno činjenice da je odgovornost bila isključivo na njemu. Apelant je te svoje navode argumentirao pozivajući se na odluku Ustavnog suda u predmetu broj AP-3623/13 (odluka od 7. oktobra 2014. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba) ukazujući da je u navedenoj odluci Ustavni sud zaključio da u sistemima kolektivnog odlučivanja ne može samo jedno lice biti krivo, a da sudovi ne obrazlože zašto i drugi nisu krivi. U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da su u navedenoj odluci apelanti bili članovi Komisije za raspodjelu CEMT dozvola za 2007. godinu u Ministarstvu komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Komisija). Oni su proglašeni krivim za krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 220. stav 1. KZ-a. Apelanti su tvrdili da nisu mogli samo njih trojica biti proglašeni krivim za donošenje odluke jer je za to bilo potrebno najmanje pet od sedam članova Komisije, da je odluka Komisije donijeta

jednoglasno, da je konačnu odluku donosio ministar, a ne Komisija, te da su svi članovi Komisije imali jednaka prava i obaveze. Ustavni sud je u toj odluci (*op. cit. AP-3623/13*, tačka 100) zaključio:

[...] ni iz obrazloženja osporene drugostepene presude ne proizlazi šta su bila službena ovlaštenja Komisije koja su apelanti, iskoristivši službeno svojstvo predsjednika i članova Komisije prekoračili, tako što su njih trojica donijeli odluku o raspodjeli dozvola, iako je za punovažnost odluke bilo potrebno da Komisija odlučuje u punom sastavu i da za nju glasa pet od sedam članova Komisije bez prava ijednog člana da bude suzdržan, odnosno da li je odluka Komisije bila i konačna s obzirom na član 20. Poslovnika prema kojem je odluka Ministarstva po žalbi predstavljala konačnu odluku u upravnom postupku. [...] Ovo osobito imajući u vidu da prema relevantnim odredbama Pravilnika (član 17) koji je eksplicitno naveden u izreci presude, Ministarstvo raspodjeljuje CEMT dozvole domaćim prijevoznicima, a Komisija priprema Prijedlog podjele CEMT dozvola, što također proizlazi iz člana 2. Odluke o imenovanju (da je obaveza Komisije da sačini prijedlog raspodjele CEMT dozvola). Iz navedenog proizlazi da navedene radnje ne može preduzeti nijedan pojedinac samostalno budući da ih može preduzeti isključivo Komisija kao kolektivni organ. Iz navedenog dalje slijedi da je ostalo nerazjašnjeno šta u okolnostima konkretnog slučaja predstavlja radnju izvršenja predmetnog krivičnog djela, odnosno na koji način su apelanti u smislu relevantnog člana 220. stav 1. KZBiH zloupotrijebili položaj ili ovlaštenje budući da je iz činjenica predmeta evidentno da apelanti nisu donijeli odluku o raspodjeli CEMT dozvola.

76. U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da je tokom postupka pred prvostepenim sudom utvrđeno da je apelant imao svojstvo službenog lica, u kontekstu člana 1. stav 3. KZ-a, s pravima i odgovornostima propisanim Zakonom o odbrani BiH, Zakonom o upravi BiH i Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave BiH. U navedenim propisima je jasno propisana odgovornost ministra za rukovođenje ministarstvom na način da on predstavlja ministarstvo, organizira i osigurava zakonito i efikasno obavljanje poslova, donosi propise i izdaje druge akte za koje je ovlašten, preduzima druge mjere iz nadležnosti ministarstva, te odlučuje u skladu sa zakonom o pravima, obavezama i odgovornostima državnih službenika i zaposlenika u vršenju službe (član 61. Zakona o upravi), i to u skladu s Ustavom BiH, Zakonom o odbrani BiH, Zakonom o upravi BiH, Zakonom o Vijeću ministara BiH i Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave BiH (član 27. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji MOBiH). S obzirom na navedeno, nedvojbeno je da se u

konkretnom slučaju ne može primijeniti praksa iz predmeta broj AP-3623/13. Naime, razlika u tim predmetima je u tome što se u konkretnom slučaju radi o odgovornosti ministra kao pojedinca za rad ministarstva, dok se u predmetu broj AP-3623/13 radilo o odluci donesenoj unutar jednog kolektivnog tijela.

77. Dalje, u vezi s navodima o kolektivnom odlučivanju, Ustavni sud ukazuje na praksu Evropskog suda u predmetu koji se pred Sudom za opoziv vodio u okviru posebnog postupka ustavne i krivičnopravne odgovornosti bivšeg premijera Islanda (koji je u smislu člana 6. Evropske konvencije imao karakter „krivične optužbe“). Nadalje, ponašanje za koje je podnosilac na kraju proglašen krivim odnosilo se na njegov propust da održi ministarske sastanke o „važnim vladinim pitanjima“, kako je propisano članom 17. Ustava u vezi sa članom 8(c) Zakona o ministarskoj odgovornosti. Nemarnost koja mu se stavlja na teret stoga se odnosila na objektivnu pravnu obavezu. U konačnici je smijenjen sa svoje dužnosti. Apelant je u tom postupku tvrdio da je odluka Parlamenta da pokrene postupak samo protiv njega donesena na čisto proizvoljnim i političkim osnovima, te da ga stoga nije tretirala ravnopravno s drugim ministrima koji su prvobitno bili predmet istrage u tom slučaju. Evropski sud je u tom predmetu naveo da su se zaključci koje je izveo Sud za opoziv u vezi sa značenjem koje treba dati relevantnim odredbama i njihovom primjenom na ponašanje podnosioca predstavke morali smatrati u potpunosti u okviru njegove nadležnosti za tumačenje i primjenu nacionalnog prava, a krivično djelo za koje je podnosilac zahtjeva osuđen bilo je dovoljno zakonski definirano. Shodno tome, podnosilac zahtjeva je razumno mogao predvidjeti da će ga njegovo ponašanje učiniti krivično odgovornim prema Ustavu i Zakonu o odgovornosti ministara (vidi Evropski sud, *Haarde protiv Islanda*, presuda od 23. novembra 2017. godine, predstavka broj 66847/12, tač. 123–132).

78. Imajući u vidu navedeno, naročito način na koji je uloga ministra definirana u relevantnim zakonima i podzakonskim aktima u Bosni i Hercegovini, Ustavni sud apelantove navode o tome da je njegova uloga u procesu odlučivanja utvrđena arbitrarno ocjenjuje neosnovanim. Naime, iz obrazloženja osporenih presuda proizlazi da apelantova odgovornost nije zasnovana isključivo na činjenici da je obavljao funkciju ministra niti na formalnom potpisivanju akata. Ustavni sud zapaža da su vijeća Suda BiH pri tome imala u vidu prirodu, sadržaj i značaj radnji koje je preduzimao u vezi s izvozom naoružanja i raspolaganjem viškovima vojne imovine, uključujući i zaključivanje aneksa ugovora, davanje saglasnosti za izvoz naoružanja, kao i druga postupanja za koja su sudovi zaključili da su bila usmjerena ka pogodovanju pravnom licu „Scout“. Ustavni sud dalje zapaža da su u osporenim odlukama navedeni jasni i relevantni razlozi zbog kojih nisu prihvaćeni navodi apelantove odbrane da ministar ne može biti lično odgovoran za akte koje potpisuje ili za postupanja preduzeta u

okviru ministarstva. Pri tome je detaljno ukazano na to da funkcija ministra, naročito u oblasti koja se odnosi na promet i izvoz vojne imovine, podrazumijeva obavezu poznavanja relevantnih propisa i preuzimanja odgovornosti za zakonitost rada ministarstva i akata koji bez ministrovog potpisa ne bi mogli proizvesti pravno djelovanje. U tom kontekstu, Ustavni sud ne uočava proizvoljnost u zaključku da se apelantova odgovornost kao ministra ne može svesti na formalno potpisivanje akata koje pripremaju druga lica, niti da eventualna odgovornost drugih učesnika u postupku odlučivanja sama po sebi isključuje apelantovu individualnu krivičnu odgovornost za radnje koje je lično preduzeo ili propustio da preduzme. Pri tome, Ustavni sud zapaža da su apelantove tvrdnje o odgovornosti drugih lica bile predmet razmatranja i u žalbenom postupku, te da je drugostepeni sud prihvatio zaključke prvostepenog suda da eventualno postojanje odgovornosti drugih lica ne može ekskulpirati apelanta za postupanja koja je preduzeo kao ministar odgovoran za zakonit rad ministarstva.

79. Imajući u vidu navedeno, naročito praksu Evropskog suda u predmetu *Haarde protiv Islanda*, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju krivično djelo za koje je apelant proglašen krivim bilo dovoljno zakonski definirano. Ustavni sud, također, smatra da je apelant razumno mogao predvidjeti da će ga njegovo ponašanje učiniti krivično odgovornim prema propisima kojima su definirana prava i obaveze ministra. Stoga, Ustavni sud smatra da su neosnovani apelantovi navodi o tome da Sud BiH nije obrazložio na koji je način apelant kao pojedinac zloupotrijebio svoj položaj ili ovlaštenje. Ustavni sud smatra i da, suprotno apelantovim navodima, nije proizvoljan zaključak Suda BiH da čak i da postoji eventualna odgovornost drugih lica za štetu pričinjenu MOBiH, to ne može ekskulpirati apelanta za radnje koje je lično on, dakle lice koje odgovara za zakonit rad Ministarstva, svjesno preduzeo s ciljem pogodovanja pravnom licu „Scout“.

80. Dalje, apelant je tvrdio da je Sud BiH u osporenim presudama proizvoljno primijenio materijalne propise jer krivično djelo zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja kao blanketno krivično djelo nije povezao s materijalnopравnim propisima koji preciziraju njegove obaveze po kojima postupa. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je apelant proglašen krivim da je zloupotrijebio službeni položaj postupajući suprotno čl. 6. i 11. Dobojskog sporazuma i odluci Predsjedništva BiH od 19. augusta 2008. godine. Iz navedenog proizlazi da je sud apelantovo zabranjeno postupanje vezao za odredbe Dobojskog sporazuma kojima je reguliran postupak postupanja MOBiH s pokretnom imovinom u odnosu na svu ostalu pokretnu imovinu koja nije obuhvaćena članom 11. tog sporazuma. Apelantovo postupanje je vezano i za odluku Predsjedništva BiH od 19. augusta 2008. godine kojom je data saglasnost MOBiH samo za realizaciju nerealiziranih, tačno označenih ugovora o prodaji pokretne imovine. S obzirom na navedeno, Ustavni sud ne može zaključiti da je materijalni

propis primijenjen proizvoljno ili na apelantovu štetu. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi izneseni u vezi s time neosnovani.

81. U vezi s apelantovim navodima kojima osporava zaključke o postojanju umišljaja, Ustavni sud zapaža da su prvostepeno i drugostepeno vijeće Suda BiH zaključak o postojanju umišljaja izveli iz svih dokazanih činjenica i okolnosti, prije svega iz radnje izvršenja kao vanjske manifestacije svijesti i volje izvršioca. Pri tome su prvostepeno i drugostepeno vijeće imali u vidu brojnost i međusobnu povezanost radnji koje je apelant preduzimao, uključujući i prethodne dogovore s pomoćnikom ministra T. R., zaključivanje spornih aneksa ugovora, davanje saglasnosti za izvoz sredstava koja u trenutku davanja saglasnosti nisu bila predmet osnovnih ugovora, izmjene i skraćivanje nomenklature oznaka naoružanja, kao i propuštanje pribavljanja odobrenja Predsjedništva BiH za izmjene predmeta ugovora. Ustavni sud zapaža da je Sud BiH posebno ukazao na dokaze iz kojih proizlazi da je T. R. i prije formalnog podnošenja zahtjeva za zamjenu robe tražio od svjedoka dostavljanje spiska kvalitetnije municije i omogućio mu pristup skladištima, dok je apelant odluke o zamjeni robe potpisivao i prije zvaničnog zaprimanja zahtjeva. Na osnovu takvih okolnosti navedeno je jasno obrazloženje da opisane radnje predstavljaju logičnu i povezanu cjelinu iz koje proizlazi da apelantovo postupanje nije bilo rezultat formalnog ili nesvjesnog potpisivanja akata, već svjesnog i voljnog preduzimanja radnji suprotno interesima službe. Stoga, Ustavni sud, na osnovu svega navedenog, zaključuje da nisu osnovani apelantovi navodi o tome da on nije bio svjestan da iskorištava svoj službeni položaj ili ovlaštenje i da na taj način za sebe ili drugog pribavlja kakvu korist.

82. Dalje, apelant je tvrdio da redovni sudovi nisu dali adekvatna obrazloženja kako u odnosu na utvrđeno činjenično stanje tako i u odnosu na postojanje objektivnog i subjektivnog identiteta optužbe i optuženika. U vezi s tim navodima, Ustavni sud podsjeća da pravo na obrazloženu odluku predstavlja neodvojiv dio prava na pravično suđenje i ono obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke. Naime, nedostatak dovoljnih i relevantnih razloga u sudskoj odluci može ukazivati, između ostalog, na arbitrarno sudsko odlučivanje. Međutim, to ne znači i obavezu sudova da detaljno odgovore na svaki argument koji stranke iznesu u postupku, već moraju odgovoriti na one argumente koji su ključni i odlučujući za donošenje odluke. Do koje mjere se ta obaveza davanja obrazloženja primjenjuje može biti različito zavisno od prirode odluke (vidi, npr. Evropski sud, *Petrović i drugi protiv Crne Gore*, presuda od 17. jula 2018. godine, predstavka broj 18116/15, tačka 41, i Ustavni sud, npr. Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP-81/21* od 2. novembra 2022. godine, tačka 23. s daljnjim referencama, objavljena na www.ustavnisud.ba).

83. Ustavni sud ukazuje da je u prethodnim tačkama ove odluke detaljno razmotrio apelantove navode koji su se odnosili na bitne elemente bića krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovlaštenja: opis kršenja blanketnog propisa, apelantovo svojstvo službenog lica, radnje izvršenja krivičnog djela, kao i apelantov umišljaj, te zaključio da u tom dijelu nije bilo elemenata koji bi ukazivali na proizvoljnost u zaključcima, niti je bilo elemenata koji bi ukazivali da su redovni sudovi propustili dati obrazloženje za bilo koji od donesenih zaključaka. U vezi s apelantovim navodima da je postupao u stvarnoj zabludi, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH naveo dovoljne i relevantne razloge zbog kojih takve tvrdnje odbrane nije prihvatio. Naime, iz osporenih presuda proizlazi da je Sud BiH imao u vidu relevantne odredbe Zakona o upravi BiH i Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji MOBiH, kao i iskaze svjedoka o strukturi odlučivanja i lancu postupanja unutar ministarstva, na osnovu čega je zaključeno da je ministar odgovoran za rukovođenje ministarstvom i donošenje konačnih odluka. Pri tome je ukazano da funkcija ministra podrazumijeva obavezu poznavanja relevantnih propisa, pažljivog postupanja i zaštite interesa institucije kojom rukovodi. Ustavni sud dalje zapaža da je Sud BiH razmotrio i apelantove tvrdnje da su ga postupanja zamjenika ministra i drugih službenika dovela u zabludu, ali je zaključio da eventualna odgovornost drugih lica ne može isključiti apelantovu odgovornost za radnje koje je lično preduzeo kao ministar odgovoran za zakonit rad ministarstva i akte koji bez njegovog potpisa ne bi mogli proizvesti pravno djelovanje. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi ponudili dovoljna i jasna obrazloženja za sve zaključke do kojih su došli prilikom utvrđivanja apelantove krivnje te zaključuje da su ti apelantovi navodi neosnovani.

84. Dalje, apelant smatra da u konkretnom postupku nije poštovan osnovni zahtjev krivičnog pravosuđa, a to je da tužilac mora van razumne sumnje dokazati optužbu. Apelant se u tom dijelu pozvao na praksu Ustavnog suda u predmetima br. AP-1478/20 i AP-5/05 (obje odluke dostupne na www.ustavnisud.ba).

85. U vezi s tim navodima, Ustavni sud podsjeća da načelo *in dubio pro reo* u konvencijskom smislu konstituira poseban izraz presumpcije nevinosti (vidi Evropski sud, *Cleve protiv Njemačke*, presuda od 15. januara 2015. godine, predstavka broj 48144/09, tačka 52), te korespondira s jednim od osnovnih zahtjeva krivičnog pravosuđa da tužilac mora „van razumne sumnje“ dokazati optužbu (vidi Evropski sud, *Nikolay Genov protiv Bugarske*, presuda od 13. jula 2017. godine, predstavka broj 7202/09, tačka 30). U skladu s načelom *in dubio pro reo* kojim je krivični sud vezan (vidi Evropski sud, *Kartvelishvili protiv Gruzije*, presuda od 7. juna 2018. godine, predstavka broj 17716/08, tačka 62), sud je obavezan da nakon savjesne ocjene dokaza (pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima) u slučaju sumnji oko postojanja pravno relevantnih (odlučnih) činjenica koje tvore obilježja krivičnog

djela ili od kojih zavisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, to rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženika.

86. Razmatrajući apelantove navode kojima ukazuje na kršenje navedenih načela, Ustavni sud ukazuje da se praksa na koju se apelant pozvao (vidi Ustavni sud, odluke br. *AP-5/05* od 14. marta 2006. godine i *AP-1478/20* od 9. februara 2022. godine) odnosi na odluke u kojima je Ustavni sud zaključio da redovni sudovi nakon ocjene provedenih dokaza nisu dali jasne, logične i uvjerljive razloge za zaključke o krivnji optuženih, odnosno u kojima nisu otklonjene razumne sumnje u pogledu odlučnih činjenica koje čine obilježja krivičnog djela. Naime, u predmetu broj *AP-5/05* Ustavni sud je utvrdio da zaključak o krivnji nije bio zasnovan na sistemu čvrsto i logički povezanih indicija koje bi upućivale na jedini mogući zaključak da je apelant počinio krivično djelo koje mu je stavljeno na teret. Također, u predmetu broj *AP-1478/20* Ustavni sud je zaključio da redovni sudovi nisu otklonili razumne sumnje u pogledu mjesta i načina izvršenja krivičnog djela, niti su dali obrazloženje koje bi van razumne sumnje potvrđivalo postojanje odlučnih činjenica relevantnih za apelantovu krivičnu odgovornost. Prema tome, Ustavni sud smatra da praksa iz navedenih odluka nije primjenjiva u konkretnom slučaju. Naime, za razliku od činjeničnog stanja u Odluci broj *AP-5/05* u kojem je sud odlučio na osnovu indicija, u konkretnom slučaju proizlazi da je Sud BiH činjenično stanje utvrdio na nizu dokaza neposredno provedenih tokom postupka. Apelant, kojeg su tokom postupka zastupala dva advokata, imao je i koristio priliku osporavati navode optužbe i predlagati dokaze u svoju odbranu. Dalje, za razliku od činjeničnog stanja u predmetu broj *AP-1478/20*, Ustavni sud smatra da je Sud BiH u konkretnom slučaju izvršio savjesnu ocjenu dokaza (pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima) i zaključio da je dokazano da je apelant kriv za krivično djelo koje mu je stavljeno na teret. Pri tome, iz osporenih presuda proizlazi da Sud BiH nije imao ni najmanju sumnju oko postojanja pravno relevantnih (odlučnih) činjenica koje tvore obilježja krivičnog djela za koje je apelant proglašen krivim, niti sumnju o postojanju činjenica od kojih zavisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva. U takvim okolnostima nije postojala potreba za primjenom tog načela, niti mogućnost da sud donese presudu koja bi bila povoljnija za apelanta. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su apelantovi navodi o povredi načela *in dubio pro reo* neosnovani.

87. Ustavni sud primjećuje da je apelant u okviru navoda o pravnoj sigurnosti ukazao na to da su sudovi donosili oslobađajuće presude na osnovu člana 299. tačka a) ZKP-a iz razloga što dispozitiv optužnice za krivično djelo zloupotrebe položaja nije sadržavao sva zakonska obilježja tog krivičnog djela, te člana 299. tačka c) ZKP-a iz razloga što tužilaštvo nije dokazalo da je optuženik počinio krivično djelo za koje se optužuje. Ustavni sud podsjeća da, prema stavu Evropskog suda, jedan od osnovnih vidova vladavine prava jest načelo pravne sigurnosti (vidi Evropski sud, *Xero Flor w Polsce*

sp. z o.o. protiv Poljske, presuda od 7. maja 2021. godine, predstavka broj 4907/18, tačka 282), koje, između ostalog, jamči dosljednost pri odlučivanju o pravnim zahtjevima i doprinosi povjerenju javnosti u sudove (vidi Evropski sud, *Mirković i drugi protiv Srbije*, presuda od 26. juna 2018. godine, predstavka broj 27471/15 i 12 drugih, tačka 141).

88. U vezi s navedenim, Ustavni sud, prije svega, upućuje na svoje zaključke u ovoj odluci koji su se odnosili na subjektivni i objektivni identitet optužnice. S obzirom na to da je tokom postupka Sud BiH utvrdio da je dispozitiv optužnice sadržavao sva zakonska obilježja krivičnog djela, te je utvrđeno da je dokazano da je apelant počinio krivično djelo za koje je optužen, Ustavni sud smatra da Sud BiH nije mogao primijeniti svoju praksu u kojoj je, u okolnostima kada te činjenice nisu bile utvrđene, donosio oslobađajuće presude. Stoga, Ustavni sud smatra da ti apelantovi navodi nisu osnovani i da u konkretnom slučaju ne postoji ništa što bi ukazalo na kršenje apelantovog prava na pravnu sigurnost.

89. Konačno, imajući u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja koje se odnose na cjelokupni postupak protiv apelanta, te njegove navode koji su međusobno isprepleteni i kojima je pokušao argumentirati svoje tvrdnje o kršenju prava na pravičan postupak, Ustavni sud napominje da je sve te navode uzeo u obzir prilikom donošenja odluke, ali da ne smatra da je potrebno da ih sve obrazlaže u ovoj odluci. Naime, Ustavni sud smatra da su u osporenim presudama dati logični i zadovoljavajući odgovori na sve apelantove navode, a naročito one koji su bili odlučujući za ocjenu njegovih tvrdnji da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje.

90. Na osnovu navedenog, Ustavni sud zaključuje da nije došlo do kršenja apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

b) Pravo na djelotvoran pravni lijek

91. Dalje, Ustavni sud zapaža da je apelant ukazivao na povredu prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, koju dovodi u vezu s pravom na pravično suđenje. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je apelant imao mogućnost i da je koristio pravne lijekove propisane zakonom budući da je podnio žalbu protiv prvostepene presude. Ustavni sud zapaža da je drugostepeno vijeće opširno i detaljno razmotrilo apelantove žalbene navode, detaljno obrazložilo zbog čega ih je ocijenilo neosnovanim i potvrdilo prvostepenu presudu te dalo razloge za takvu svoju odluku. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da činjenica da korišteni pravni lijek nije rezultirao ishodom postupka u apelantovu korist ne vodi zaključku da pravni lijekovi ne postoje ili da nisu djelotvorni. Stoga, Ustavni sud smatra da nisu osnovani apelantovi navodi o povredi prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje.

c) Zabrana zloupotrebe prava

92. U odnosu na član 17. Evropske konvencije, Ustavni sud podsjeća da ta odredba Evropske konvencije ne zasniva posebno individualno pravo nego predviđa pravilo tumačenja čiji je cilj zaštita ideje, kao i cilja same Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U-62/01* od 5. aprila 2002. godine, tačka 14, i Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP-90/06* od 6. jula 2007. godine, tačka 38, dostupne na www.ustavnisud.ba). Stoga Ustavni sud te navode neće ispitivati.

d) Zabrana diskriminacije

93. Apelant se pozvao i na kršenje zabrane diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije. Ustavni sud ukazuje da član 14. Evropske konvencije nije nezavisan nego ima važnu ulogu u nadopunjavanju ostalih odredbi Evropske konvencije i njenih protokola (vidi Evropski sud, *Oreščanin protiv Hrvatske*, odluka od 7. februara 2023. godine, predstavke br. 19544/15 i 44792/16, tačka 21). Imajući u vidu prethodna razmatranja Ustavnog suda, kao i činjenicu da apelant nije dostavio nikakav dokaz koji bi mogao učiniti vjerovatnim da je u postupku diskriminiran po nekom od zabranjenih osnova u vezi s uživanjem prava iz Evropske konvencije, odnosno u vezi s uživanjem prava utvrđenih zakonom, niti da to proizlazi iz predloženih dokumenata, Ustavni sud smatra da nema potrebe da to pravo posebno ispita prema standardima iz člana 14. Evropske konvencije.

VII. Zaključak

94. Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije budući da je Sud BiH za svoje odluke dao detaljno, jasno i argumentirano obrazloženje, kako u pogledu primjene materijalnog prava tako i u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja proisteklog iz izvedenih dokaza, uz njihovu pojedinačnu i međusobnu ocjenu, pri čemu nije imao ni najmanju sumnju u pogledu nekog od dokaza ili ga je tumačio na način koji bi bio na apelantovu štetu. Ustavni sud smatra da u konkretnom krivičnom postupku, sagledanom u cjelini, apelantu prilikom utvrđivanja njegove krivičnopravne odgovornosti nisu bile uskraćene bilo kakve procesne garancije, niti ima elemenata koji bi ukazivali na proizvoljnu primjenu materijalnog prava ili povredu prava na obrazloženu odluku. Ustavni sud, također, zaključuje da nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravnu sigurnost kada, s obzirom na to da je tokom postupka utvrđeno da je dispozitiv optužnice sadržavao sva zakonska obilježja krivičnog djela i kada je dokazano da je apelant počinio krivično djelo za koje je optužen, Sud BiH nije mogao primijeniti svoju praksu u kojoj je u okolnostima kada te činjenice nisu bile utvrđene donosio oslobađajuće presude.

95. Ustavni sud također zaključuje da nema kršenja prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje jer je apelant imao mogućnost da protiv prvostepene presude podnese žalbu, koja je detaljno razmotrena. Činjenica da korišteni pravni lijek nije rezultirao apelantovim uspjehom ne može voditi zaključku o kršenju tog njegovog prava.

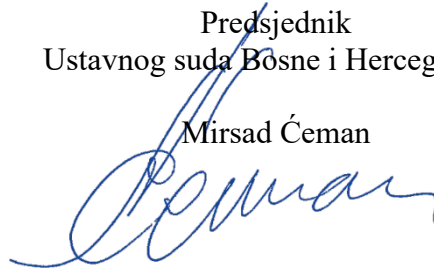
96. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

97. U skladu sa članom 43. stav (1) Pravila Ustavnog suda, sutkinja Larisa Velić je dala izdvojeno mišljenje suprotno odluci, koje čini sastavni dio ove odluke, kojem se pridružuje predsjednik Mirsad Ćeman.

98. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mirsad Ćeman

Izdvojeno mišljenje sutkinje Larise Velić suprotno odluci, kojem se pridružuje predsjednik Ustavnog suda Bosne i Hercegovine Mirsad Ćeman

Na osnovu člana 43. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, dajemo izdvojeno mišljenje protivno Odluci o dopustivosti i meritumu broj AP-5197/24 od 2. jula 2026. godine iz sljedećih razloga.

Smatramo da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine trebao da usvoji apelaciju u skladu sa svojim nadležnostima iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te utvrdi povredu apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Evropski sud je u svojoj ustaljenoj praksi naglasio da njegova uloga nije da zamijeni domaće sudove, ali jeste da interveniše kada je tumačenje ili primjena prava očigledno proizvoljna ili manifestno nerazumna. Obrazložena sudska odluka je, dakle, prema praksi Evropskog suda, sastavni dio pravne sigurnosti i zaštite od arbitrarnosti, a isti standard, u okviru svojih ustavnih nadležnosti, mora primjenjivati i Ustavni sud Bosne i Hercegovine.

Presudom Suda BiH od 5. decembra 2023. godine apelant je proglašen krivim da je radnjama opisanim u izreci presude počinio produženo krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 220. stav 3. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine pa je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od tri godine.

Smatramo da iz obrazloženja osporenih presuda ne proizlazi da su redovni sudovi na ustavnopravno prihvatljiv način individualizirano utvrdili postojanje svih elemenata predmetnog krivičnog djela u odnosu na apelanta. Posebno je problematična tvrdnja da je apelant djelovao s direktnim umišljajem, a da pri tome kompletni slučaj baziraju na tome da je apelant službeno lice u institucijama BiH i da kao takav snosi odgovornost.

Pored toga, u navedenom predmetu je očigledno došlo do proizvoljne primjene prava, tj. arbitrarne primjene krivičnog prava.

Obilježja krivičnog djela

Svi konstitutivni elementi predmetnog krivičnog djela smatrani su dokazanim isključivo na osnovu konstatacije da je apelant u relevantnom periodu obavljao funkciju ministra odbrane, što je samo po sebi ocijenjeno dovoljnim da se dokaže postojanje svih elemenata krivične odgovornosti.

I.1. Korist

Iz obrazloženja sudske odluke je jasno da apelant sam nije imao nikakvu korist, ali se tvrdi da je omogućio pravnom licu „Scout“ sticanje imovinske koristi. Pri tome Sud nije utvrdio bilo kakvu

povezanost apelanta s navedenim pravnim licem, niti iz obrazloženja osporenih presuda proizlazi na osnovu kojih konkretnih činjenica i dokaza su redovni sudovi zaključili da je apelant postupao s ciljem pribavljanja koristi tom licu. Ovdje je posebno važno istaći da je veza između pravnog lica „Scout“ i Bosne i Hercegovine uspostavljena mnogo ranije nego što je apelant uopšte došao na poziciju ministra i da je u skladu sa svojim dužnostima nastavio da ispunjava obaveze koje su već dosta ranije dogovorene. Sve to uključuje i donošenje odluka i potpisivanje određenih aneksa, što je uobičajeno kod dugogodišnjih ugovora.

I.2. Subjektivni elementi

Kažnjiva radnja prema članu 220. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine podrazumijeva postojanje zakonom propisanih konstitutivnih – objektivnih i subjektivnih – elemenata. Shodno tome, Sud je bio dužan da provjeri da li su relevantni konstitutivni elementi krivičnog djela, a naročito subjektivni, odnosno psihički element, bili propisno utvrđeni i u skladu sa zahtjevima primjenjivog prava, te da li je ocjena domaćih sudova u pogledu tih elemenata predstavljala predvidljivo, a ne ekstenzivno tumačenje i primjenu te odredbe krivičnog prava. Ovdje se Sud tim elementima uopšte ne bavi, već iz činjenice da je apelant u okviru svog rada donosio odluke i potpisivao anekse ugovora, koji su prošli prethodnu kontrolu drugih državnih službenika, komisija i drugih, zaključuje postojanje subjektivnih elemenata.

U obrazloženju presude nije objašnjeno ni na osnovu kojih dokaza je utvrđeno postojanje posebne namjere pogodovanja trećem licu, niti kako je iz objektivnih okolnosti izveden zaključak o postojanju direktnog umišljaja.

Tumačenje koje su usvojili domaći sudovi, čini se, polazi od same činjenice da je apelant u relevantnom periodu obavljao funkciju ministra odbrane te smatra da samim tim automatski dolazi i do ispunjenja predmetnog krivičnog djela. Time se ministru praktično pripisuje krivična odgovornost, a da pritom nije utvrđeno da su ispunjeni svi elementi krivičnog djela (uključujući i postojanje potrebne namjere). *Sud je naveo da je zaključak o postojanju apelantovog umišljaja izveo iz svih dokazanih činjenica (neposrednih i posrednih) i okolnosti, ali prije svega iz radnje izvršenja kao vanjske manifestacije svijesti i volje izvršioca, tačka 22.*

Takav pristup nije samo nespojiv sa samom suštinom predmetnog krivičnog djela, koje zahtijeva dokazivanje svih elemenata krivičnog djela, a ne samo da je riječ o službenom licu, kao i postojanje veoma specifičnog subjektivnog elementa, već je i u suprotnosti s pravom pojedinca da ne bude kažnjen bez postojanja subjektivne veze kojom se može utvrditi element njegove lične odgovornosti.

Takvo paušalno, tj. proizvoljno obrazloženje ne omogućava zaključak da su redovni sudovi na ustavnopravno prihvatljiv način ispitali postojanje svih konstitutivnih obilježja krivičnog djela, zbog čega osporene odluke ne zadovoljavaju standard obrazložene sudske odluke iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Kada se navedeni nedostaci sagledaju zajedno sa činjenicom da krivično gonjenje nije obuhvatilo nijedno drugo lice koje je učestvovalo u donošenju spornih odluka, proizvoljnost osporenih presuda postaje još izraženija. Upravo zbog toga pitanje individualizacije krivične odgovornosti u ovom predmetu predstavlja ustavnopravno relevantno pitanje.

Proizvoljna individualizacija krivične odgovornosti

Bosna i Hercegovina se odlikuje složenim pravnim sistemom koji podrazumijeva da u procesu odlučivanja o bitnim pitanjima učestvuje više lica. Tako odluke i sporni aneksi ugovora nisu bili rezultat apelantovog samostalnog djelovanja. Iz spisa proizlazi da su anekse spornog ugovora pripremile nadležne službe i razne komisije, te da su prije nego što su došli na potpis apelantu prošli kroz više nivoa stručne i hijerarhijske kontrole državnih službenika koji također imaju obavezu da djeluju odgovorno i u skladu sa zakonom. Niko od uključenih koji su pripremili i parafirali navedene odluke i anekse ugovora nije krivično gonjen. Individualizacija krivične odgovornosti naravno ne znači da svako ko je učestvovao u postupku mora biti optužen. Međutim, kada krivično gonjenje obuhvati isključivo jedno lice koje je djelovalo u složenom procesu donošenja odluke, sud je dužan da posebno uvjerljivo obrazloži zbog čega upravo njegove radnje predstavljaju odlučujući uzrok nastanka zabranjene posljedice i zbog čega radnje ostalih učesnika nisu pravno relevantne. Treba posebno naglasiti da apelant ni na koji način nije uticao na bilo koje lice koje je učestvovalo u pripremi odluka ili aneksa ugovora zbog kojih se protiv njega vodi postupak, niti je učestvovao u njihovom kreiranju, a dodatno je nesporno da su na predmetne akte saglasnost dale i druge nadležne institucije, što potvrđuje da su svi akti prošli propisanu institucionalnu i pravnu kontrolu.

Imajući u vidu da je odluka o pokretanju i obimu krivičnog gonjenja u isključivoj nadležnosti Tužilaštva, posebno je bilo važno uvjerljivo obrazložiti zbog čega individualizacija krivične odgovornosti pogađa isključivo apelanta. U ovom predmetu Sud je odgovorio na sljedeći način: „Pri tome je ukazano da se potvrđenom optužnicom tereti samo apelant, te da, čak i ako postoji eventualna odgovornost drugih lica za štetu pričinjenu MOBiH, to ne može ekskulpirati apelanta za radnje koje je on kao lice koje odgovara za zakonit rad Ministarstva svjesno preduzeo s ciljem pogodovanja pravnom licu 'Scout', tačka 17. presude Suda BiH. Međutim, ova rečenica se ne može smatrati

obrazloženjem na način kako to traži Evropski sud (vidi *Hiro Balani protiv Španije*, predstavka broj 18064/91) te ostavlja ozbiljnu sumnju da je krivično pravo primijenjeno na proizvoljan način.

Ustavni sud ima obavezu da primijeti i ukaže na nedosljednosti, arbitrarnost i proizvoljnost kod krivičnog gonjenja. Prihvatanje takvog pristupa značilo bi da se krivična odgovornost može individualizirati bez uvjerljivog obrazloženja razloga zbog kojih je upravo optuženi jedini krivično odgovoran, što nije spojivo sa zahtjevima iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Evropski sud stoga ističe da svako ima **pravo na obrazloženu sudsku odluku** kao sastavni dio prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Razlozi navedeni u obrazloženju odluke moraju obuhvatiti sve bitne aspekte konkretnog slučaja koji su mogli uticati na ishod postupka. U ovom predmetu ključno pitanje bilo je da li je apelant zaista odgovoran i u čemu se ogleda njegova odgovornost. Posebno se može primijetiti da je osnovni ugovor potpisan mnogo ranije nego što je apelant preuzeo ministarsku dužnost, stoga nedostaje bilo kakva direktna veza između apelanta i navedenog pravnog lica.

Krivično pravo predstavlja *ultima ratio* pravnog poretka. Upravo zbog težine posljedica koje krivična osuda proizvodi za pojedinca, sudovi su dužni da s posebnom pažnjom obrazlože postojanje svakog konstitutivnog obilježja krivičnog djela, kao i razloge zbog kojih se krivična odgovornost individualizira upravo prema optuženom. Obaveza sudova da individualiziraju krivičnu odgovornost predstavlja i jedan od osnovnih aspekata presumpcije nevinosti budući da krivična odgovornost ne može proizlaziti iz funkcije koju lice obavlja, nego isključivo iz dokazanog postojanja svih zakonom propisanih obilježja konkretnog krivičnog djela. Ustavni sud nije bio pozvan da zamijeni redovne sudove u ocjeni činjenica, nego da ispita da li su razlozi na kojima počiva osuda ustavnopravno prihvatljivi. Standard pravičnog suđenja iz člana 6. Evropske konvencije ne može se svesti na poštovanje procesnih garancija, već podrazumijeva i ostvarenje pravde kao osnovne vrijednosti koju Evropska konvencija štiti. U okolnostima ovog predmeta, selektivan pristup krivičnom gonjenju i neuvjerljivo obrazložena individualizacija krivične odgovornosti isključivo prema apelantu dovode u pitanje ne samo pravičnost postupka nego i pravičnost samog ishoda. U okolnostima konkretnog predmeta, u kojem nisu dati uvjerljivi razlozi o postojanju svih obilježja krivičnog djela, niti je obrazloženo zbog čega je krivična odgovornost individualizirana isključivo prema apelantu, smatramo da osporene presude ne zadovoljavaju standarde prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.